

Novi svijet

ISSN 1331-226X godina XLVI. br. 12 - prosinac 2010.

Cijena 15 kn

Kršćanin
može uzdići
svijet

Kockanje?
Siguran
gubitak

Slavimo Ga
kao nikad!

SADRŽAJ

Naslovica:
U predbožićno vrijeme GEN 4 na ulicama gradova nude malog Isusa ljudima koji užurbano trče za poklonima. Na slici: prošle godine u Križevcima.
Foto:
Anita Martinčević

10**26****34**

3 KOMENTAR
Kršćanin može uzdići svijet	18 SUSRETI
Bez dijaloga nema života	37 SOLIDARNOST
U red za vodu
4 RIJEĆ ŽIVOTA
Snaga milosti
Rasti u zajedništvu	20 BOŽIĆ
Božićna priča sa sjevera	38 RAZGOVORI
Politika, mladi i televizija
Zaljubljena sam
u dva mladića
Postati velik
6 PEDAGOGIJA
ZAJEDNIŠTVA
Odgoj – čin ljubavi	22 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Svetost naroda	
8 SPORTMEET
Sport i mladi	24 BOŽIĆ
Čudesni svijet ikona	40 ZDRAVLJE
Bundeva riznica vitamina
i minerala
10 NA CILJU
Adio, Ive!	26 SVJEDOČANSTVO
Gdje je naš dom?	41 I KAMEN RAZMIŠLJA
12 VIJEST
Kovačnica misli	28 SLIKOM I RIJEČJU
Zimska idila	42 UKRATKO
Clarte – umjetnici u dijalogu
13 OBLJETNICA
Odlazak na istok	30 BOŽIĆ
Badnjak na cesti	43 DRUŠTVENE IGRE
Loptom u zid
16 BOŽIĆ
Slavimo ga kao nikad!	32 AKTUALNO
Kockanje? Siguran gubitak!	
	34 INTERVJU
Odgajati se za sposobnost
uočavanja dobra	

Mjesečnik Pokreta fokolara
Godina XLVI br. 12 - prosinac 2010.

Uredništvo i uprava: Novi svijet, Franje Račkoga 30, 48260 Križevci, tel.: (+385) 048 682282, fax: (+385) 048 682206; e-mail: novi-svijet@fokolar.hr, web stranica: www.fokolar.hr, Izdavač i nakladnik: Djelo Marijino - Pokret fokolara; Glavna urednica: Đina Perkov; Uredničko vijeće: Đina Perkov, Sonja Eterović, Zdenko Horvat; Grafički urednik: Bartłomiej Zielinski; Suradnici: Ivana Cvetković, Paola Glavurtić, Domagoj Sajter, Josip Planinić, Branimir Kovačević, Željko Scotti. Tisk: FEROPROMS d.o.o., Zagreb. Godišnja pretplata 150 kn, za Europu: 33 EUR. Za kontinentale: 55 USD. Pojedinačni broj 15 kn. Uplate putem vašeg povjerenika ili na račun Pokreta fokolara broj 2360000-1101456527. Pod poziv na broj upišite vaš evidencijski broj koji se nalazi u gornjem lijevom kutu listića s adresom. Osobe jednom preplaćene na Novi svijet dobivaju ga dok se ne odjave. Tko želi donirati bilo koji iznos za Novi svijet i tako pomoći onima koji nemaju mogućnost platiti pretplatu, pod poziv na broj treba upisati 5500.

Novi preplatnici koji još ne znaju svoj evidencijski broj upisuju pod poziv na broj 5000, a kopiju uplatnice moraju obvezatno poslati na uredništvo. Devizni račun: PRIVREDNA BANKA ZAGREB D.D., 10000 Zagreb, Račkoga 6, Croatia, SWIFT CODE: PBZGHR2X IBAN HR77 2340 0091 1100 8789 2

Tiskanje ovog broja započeto je
03.12.2010.

Kršćanin može uzdići svijet

Kad bismo samo čitali dnevni tisak žečeći shvatiti kako se u Hrvatskoj proživjela i kako se zaključuje 2010. godina, vidjeli bismo zemlju u kojoj prevladavaju sukobi, počevši od političkih suparnika koji dočekuju na nož svaki prijedlog suprotne strane. Tko će izvući Hrvatsku iz krize, većina ili oporba? Svatko je uvjeren u svoju sposobnost i u nesposobnost protivnika.

Ako promotrimo svjetsku situaciju, uočavamo sličnosti.

No, zašto ne gledati našu Hrvatsku i svijet na kraju 2010. godine i na pragu 2011. kroz riječi i djela ljudi koji ih grade svjesni svojih ograničenih dosega? Mnogi, uključujući i naš časopis, nastoje dati glas tim ljudima. Svjesni svoje "konačnosti", oni znaju da je ovaj težak i lijep život bogat složenim problemima. Zato je za iznalaženje rješenja s kojima će se svi složiti potreban doprinos više strana.

U traženju zajedničkih mogućih rješenja kršćani imaju jedinstvenu ulogu, koju im je dao Isus iz Nazareta, Poraženi, On koji je umirući otvorio prostor životu. Njegov recept nije lagan. Rekao je jasno i glasno da se do rješenja dolazi uzimajući na sebe križ. Čitav je njegov život, od Božića do posljednje večere, bio priprema

za smrt na križu, krajnji izraz konačnosti, боли, a ponekad i neshvatljivosti ljudskog stanja. Ali u tom stanju niče klica uskrsnuća. Put kršćana je ponavljanje logike križa: kršćanin može uzdići cijeli svijet, govorio je Papa Pavao VI., ako uzme ozbiljno ovu skupu osobnu implikaciju.

Osvrnemo li se na godinu koja prolazi, vidjet ćemo da kršćani opet plaćaju najviše. Progonjeni su u Indiji, Iraku, Sudanu, Nigeriji, Saudijskoj Arabiji, Kini, Sjevernoj Koreji, kao i u mnogim drugim zemljama svijeta. Među vijestima o velikom progonu kršćana u Pakistanu, pomilovanje Asie Bibi, nedavno osuđene na smrt zbog blasfemije, možda zvuči utješno? Mnogo bliža od Pakistana je Bosna i Hercegovina, gdje je (ipak) odgođena odluka Općinskog suda Sarajevo o deložaciji vrhbosanskog nadbiskupa kardinala Vinka Puljića iz dijela njegove rezidencije.

Godina na izmaku u Europi je bila posvećena borbi protiv siromaštva. I dok najrazvijenije zemlje svijeta i Međunarodni monetarni fond potiču rast ekonomija zahvaćenih krizom, onaj tko je siromašan takav i ostaje. Tragedija Haitija, te male i siromašne države s pretežno katoličkim stanovništvom, pojavom kolere vraća se u dnevne

kronike. Nakon potresa 12. siječnja, kad su pred TV reflektorima političari i diplomati predlagali rješenja za obnovu i razvoj Haitija, izgledalo je da je val pomoći nezaustavljiv. No, i ovdje je bratstvo zabilježilo deficit.

Svemu se tome ne treba čuditi ako pomislimo da je i sam Utemeljitelj završio poput zločinca. Razapet je izvan zidi-

**Đina
Perkov**

Kršćanin je onaj tko živi evanđelje,
gradi zajednicu
i djeluje kao kvasac u tijestu

na, protjeran iz ljudske zajednice jer je sve činio kako bi potaknuo pojedince da napuste egoizam i odvojenost te krenu ususret drugome, sve do ljubavi prema neprijatelju. Ta radikalna poruka poništava svaki konformizam. Kršćanin je onaj tko živi evanđelje, gradi zajednicu i djeluje kao kvasac u tijestu.

Ovoga Božića Isus će se opet roditi kao dijete. On je stvorio zajednicu i izabrao zajedništvo za pravilo. Neka nam dade potrebnu hrabrost da ga naslijedujemo.

"Bogu ništa nije nemoguće"

(Lk1, 37)

Nakon Andjelova navještenja, na pitanje "Kako je to moguće?"¹, Marija dobiva odgovor: "Bogu ništa nije nemoguće". Kao dokaz tome navodi se primjer Elizabete, koja je u svojoj starosti začela sina. Marija je povjerovala i postala Majka Gospodinova.

Bog je svemogući. To njegovo ime često susrećemo u Svetom pismu, a koristi se kad se želi izraziti Božja snaga u blagoslovljaju, u prosuđivanju i upravljanju tijekom događanja, u ostvarivanju njegovih nauma.

jemo pred događanjima koja kao da nas nadilaze.

Upravo u tim trenucima Riječ života nam može pomoći. Isus dopušta da doživimo svoju nesposobnost, ne zato da nas obeshrabri, nego da nam pomogne bolje razumjeti da "Bogu ništa nije nemoguće"; da nas pripremi doživjeti izvanrednu moć njegove milosti koja se očituje baš kad vidiemo da svojim slabim snagama nećemo uspjeti.

"Bogu ništa nije nemoguće."

Ponavljajući to sebi u najkritičnijim trenucima, riječ Božja dat će nam snagu koju sadrži i na neki ćemo način sudjelovati u samoj Božjoj svemućnosti. No, pod jednim uvjetom, a to je da živimo njegovu volju i da nastojimo oko sebe zračiti ljubav koja je položena u naša srca. Tako ćemo biti u skladu sa svemogućom Božjom ljubavlju prema stvorenjima, s onim kojemu je

Snaga milosti

Postoji samo jedna granica Božjoj svemućnosti, a to je ljudska sloboda. Ona se može oduprijeti njegovoj volji, čineći čovjeka nemoćnim, a pozvan je biti dionik Božje snage.

"Bogu ništa nije nemoguće."

(...) Ova nas rečenica otvara bezgraničnom povjerenju u ljubav Boga Oca. Ako Bog postoji i ako je njegov bitak Ljubav, potpuno povjerenje u njega logična je posljedica.

Sve milosti su u njegovoj moći: vremenite i duhovne, moguće i nemoguće. On ih daje onome tko ih moli, ali i onome tko ih ne moli. Evandelje, naime, kaže da Otac "čini da sunce izlazi nad dobrima i nad zlima"², a od svih nas traži da djelujemo poput njega, istom sveopćom ljubavlju, podržanom vjerom, jer:

"Bogu ništa nije nemoguće."

Kako živjeti ovu Riječ života u svakodnevnom životu?

Svi se mi moramo s vremena na vrijeme suočiti s teškim, bolnim situacijama, kako u našem osobnom životu, tako i u odnosu s drugima. Ponekad doživljavamo svu svoju nemoć, jer u sebi primjećujemo navezanosti na stvari i na osobe koje nas čine robovima veza od kojih bismo se željeli oslobođiti. Često se nađemo pred zidovima ravnodušnosti i sebičnosti i osjećamo kako posusta-

sve moguće, što će pridonijeti ostvarenju njegovih planova nad pojedincima i nad čovječanstvom.

No, postoji jedan poseban trenutak u kojem možemo živjeti ovu Riječ i doživjeti svu njezinu učinkovitost: to je molitva.

Isus je rekao da ćemo dobiti što god zaštemo od Oca u njegovo ime. Pokušajmo zato moliti ono što nam je najviše pri srcu, sa sigurnošću da njemu ništa nije nemoguće: od rješenja bezizlaznih slučajeva do mira u svijetu; od izlječenja od teških bolesti do smirivanja obiteljskih i društvenih sukoba.

A ako više nas bude molilo isto, u punom suglasju po uzajamnoj ljubavi, onda će Isus među nama moliti Oca te ćemo, po njegovu obećanju, i primiti.

S takvom smo vjerom u Božju svemućnost i njegovu Ljubav i mi jednoga dana molili za N., kako bi tumor otkriven na pretragama "nestao", kao da je to bila greška ili priviđenje. Tako se i dogodilo.

Ovo bezgranično povjerenje koje daje da se osjećamo u rukama Oca kojemu je sve moguće, mora uvijek pratiti događaje našega života. Nije rečeno da ćemo uvijek primiti što budemo molili. Njegova je svemućnost očinska i koristi je uvijek i samo za dobro svoje djece, znali to oni ili ne. Važno je živjeti gajeći sigurnost da Bogu ništa nije nemoguće. Tako ćemo kušati nikad doživljeni mir. ■

¹ Usp. Lk 1,34;

² Usp. Mt 5,45.

Ova je rečenica jedna od književnih sličica (vidi također 2,42; 5,12-16) kojima nas autor Djela apostolskih u osnovnim crtama upoznaje s prvom kršćanskom zajednicom iz Jeruzalema. Predstavlja nam je u izvanrednoj svježini i duhovnoj dinamici, molitvi i svjedočanstvu, a posebno u velikom jedinstvu. Isus je želio da upravo to jedinstvo bude njezino prepoznatljivo obilježje i izvor plodnosti njegove Crkve.

Duh Sveti je na krštenju darovan svima koji prihvataju Isusovu riječ. Budući da je on duh ljubavi i jedinstva, ujedinjuje sve vjernike s Uskrslim i među njima, nadilazeći razlike u rasama, kultura-ma i društvenim klasama.

"U mnošta onih što prigrliše vjeru bijaše jedno srce i jedna duša. I nijedan od njih nije svojim zvao ništa od onoga što je imao, nego im sve bijaše zajedničko."

No, pogledajmo malo detaljnije vidove togajedinstva.

Duh Sveti je među vjernike prije svega donio jedinstvo srca i razuma, pomažući im u dinamici bratskog zajedništva nadići osjećaje što bi ga mogli otežati.

Najveća prepreka jedinstvu je naš individualizam; navezanost na naše ideje, na osobne ukuse i poglede. Upravo našim egoizmom mi gradimo pregrade, izoliramo se i isključujemo one koji su drugačiji od nas.

"U mnošta onih što prigrliše vjeru bijaše jedno srce i jedna duša. I nijedan od njih nije svojim zvao ništa od onoga što je imao, nego im sve bijaše zajedničko."

(Dj 4, 32)

Kako onda živjeti Riječ života ovoga mjeseca? Ona ističe zajedništvo i jedinstvo koje Isus toliko preporučuje i za čije nam je ostvarenje darovao svoga Duha.

Stoga ćemo, slušajući glas Duha Svetoga, nastojati rasti u tom zajedništvu na svim razinama. Nadasve na duhovnoj razini, nadilazeći klice razdijeljenosti što ih nosimo u sebi. Bilo bi

Chiara Lubich

Rasti u zajedništvu

"U mnošta onih što prigrliše vjeru bijaše jedno srce i jedna duša. I nijedan od njih nije svojim zvao ništa od onoga što je imao, nego im sve bijaše zajedničko."

Jedinstvo što ga je donio Duh Sveti kasnije se odražavalo na život vjernika. Jedinstvo razuma i srca se utjelovljivalo i očitovalo u konkretnoj solidarnosti kroz podjelu vlastitih dobara s braćom i sestrama u potrebi. Upravo zato što je ta zajednica bila autentična, nije dopuštala da unutar nje netko živi u izobilju, dok je drugima nedostajalo najpotrebnije.

"U mnošta onih što prigrliše vjeru bijaše jedno srce i jedna duša. I nijedan od njih nije svojim zvao ništa od onoga što je imao, nego im sve bijaše zajedničko."

besmisleno željeti biti sjedinjeni s Isusom, a istodobno biti razdijeljeni međusobno, ponašajući se individualistički, hodajući svatko svojim putem, osuđujući jedni druge, a možda i isključujući se uzajamno. Zato je potrebno obnovljeno obraćenje Bogu koji nas želi ujedinjene.

Ova će nam Riječ osim toga pomoći sve bolje razumjeti proturječe između kršćanske vjere i egoistične uporabe materijalnih dobara. Pomoći će nam ostvariti autentičnu solidarnost s ljudima u potrebi, u granicama naših mogućnosti.

U mjesecu u kojem se slavi Molitvena osmina za jedinstvo kršćana ova će nas Riječ potaknuti da molimo i da ojačamo naše veze jedinstva i ljubavi s braćom i sestrama pripadnicima raznih Crkava. S njima nas veže jedna vjera i jedan duh Kristov što smo ga primili na krštenju.

PEDAGOGIJA ZAJEDNIŠTVA

Skupina iz Hrvatske s predstavnikom iz Makedonije sudjelovala je na pedagoškom susretu u Trentu

Ovaj susret pod naslovom "Odgoj – čin ljubavi" priredila je udruga EdU, Odgoj za jedinstvo (www.eduforunity.org), a pod pokroviteljstvom regije Trento i predstavnštva Europske komisije u Italiji. Okupilo se 420 sudionika iz čitave Europe, s predstavnicima iz Indije, Argentine, Brazila, Kube, Zimbabvea i Burundija.

EdU je mreža koju sačinjavaju stručnjaci iz svijeta odgoja i obrazovanja: sveučilišni profesori i nastavnici svih razina, studenti, ravnatelji... Njihovo razmatranje i istraživački rad usmjereni su na izradu odgajne teorije koja proizlazi iz karizme

Odgoj – čin ljubavi

U centru marijapoli "Chiara Lubich" u talijanskom gradu Trentu 9. i 10. listopada 2010. održan je europski pedagoški susret

Andrijana Lovrić

jedinstva Chiare Lubich. U Trentu su razgovarali o važnosti osobe u središtu odgojnog iza-zova, kako bi doživjeli da odgoj i obrazovanje nisu samo "teške teme", nego stvarne prigode za težnju prema sveopćem bratstvu u kojoj se osoba ostvaruje.

Sve te stručnjake povezuje oduševljenje i žar za odgojnim djelovanjem, koji su se tiho, ali odlučno prepoznavali u odnosima, svjedočanstvima i u radu po skupinama.

Iz tog je žara proizašao i naslov susreta. Na prvi pogled bi mogao izgledati naivan, no on izvire iz dubokih i ukorijenjenih uvjerenja i iskustava koja dijele mnogi, mnogo više njih no što se može zamisliti.

Njihov žar ima svoje korijene

u žarkoj ljubavi prema čovjeku, djeliću onog sveopćeg bratstva kojemu valja težiti a koje se može ostvariti sasvim određenim sredstvima, kao što je umijeće ljubavi koje je predložila Chiara Lubich putem video zapisa, uzetog iz njezinog govoru u prigodi primanja počasnog građanstva Rima 2000. godine. To je umijeće, naravno, poznato i drugima, dovoljno da pomislimo na Fromma, no ono teško nalazi svoje mjesto u odgoju, svedenom na uopćene nakane, a ne na postavljanje stilova i metoda.

Zato je odgojiteljima potreban novi polet, istaknuo je u pozdravnom govoru prof. Bruzzone s Katoličkog sveučilišta u Piacenzi. Potrebno je ciljati

na odgojitelje koji su sposobni biti graditelji odnosa i otvarati putove uzajamnosti, napomenuto je u izlaganjima međunarodnog odbora EdU.

U stalnom povezivanju teorije i prakse, metodologije i života, izmjenjivali su se trenuci rada po skupinama, produbljivanje metoda i sredstava (kao što je interkulturni odgoj, prosocijalni odgoj, didaktika kocke ljubavi) i svjedočanstva.

Među njima ističemo svjedočanstvo Giovannija Bacheleta čijeg su oca, uglednog profesora i pravnika, ubile Crvene brigade 1980. godine i tri upravitelja škola iz Irske i Sjeverne Irske koji su svjedočili snagu autentične ljubavi u teškim situacijama.

Na susretu je sudjelovala i skupina iz Hrvatske s predstavnicima iz Makedonije koji su dan prije posjetili renomirano Sveučilište u Padovi, staro gotovo 800 godina, poznato i po tome što je na njemu predavao Galileo Galilei. Imali smo priliku vidjeti sačuvanu katedru na kojoj je predavao slavni znanstvenik. Zanimljivo je bilo vidjeti i prvu predavaonicu anatomije u Europi te saznati kako je upravo na tom Sveučilištu u 17. stoljeću diplomirala prva žena u Europi. Činjenica da je Sveučilište u Padovi kroz stoljeća uvijek bilo poprište naprednih ideja nekako se i danas može osjetiti na padovanskim ulicama kojima dominiraju mladi, uglavnom studenti jer je Padova danas više od ijednog grada u Italiji sveučilišni grad, grad mlađih.

Posjetili smo i *Palazzo della Ragione*, srednjovjekovnu gradsку vijećnicu gdje nas je gostoljubivo primio pročelnik gradskog ureda za kulturu. Predstavljajući grad i njegovu otvorenost za sve one koji žele sudjelovati u bilo kojem od studijskih programa padovanskog sveučilišta, pročelnik je predstavio i razne programe za mlade. Mladi predstavljaju 70% stanovništva Padove. Grad im kroz svoje programe nudi alternativu svim onim negativnim pojavama u društvu vezanim uz mlađenčku populaciju. Ti programi su tematski usmjereni prema kvalitetnoj organizaciji slobodnog vremena, umjetnosti, sportu, medijima i drugim područjima.

U Bazilici svetog Antuna nalaze se svećeve relikvije i grob koji privlači mnoge hodočasnike iz cijelog svijeta. Na tom prekrasnom mjestu mira i sabranosti naša se skupina pomolila Bogu i povjerila mu dio onoga što nosi u srcu.

Dan kasnije slijedio je posjet

Trentu, gradu u kojem je rođena Chiara Lubich i uz koji se vezuju počeci Pokreta fokolara. Vodič nas je proveo njegovim ulicama, ali i prvim stranicama Chiarina životopisa. Vidjeli smo kuću u kojoj je živjela obitelj Lubich i u kojoj je Chiara rođena, crkvu u kojoj je krštena a pred kojom je vodič zanimljivo povezao ideje Koncila održanog u Trentu i životne težnje Chiare Trentinke pronalazeći u njima duboku vezu. Šetnja je završila pred kućom u Piazza Cappucini gdje je Chiara sa svojim prijateljicama osnovala prvi fokolar.

Na naše veliko ugodno iznenadjenje, bili smo primljeni u gradskoj vijećnici Trenta gdje nas je pozdravio u ime gradonačelnika, kao i u Padovi, pročelnik gradskog ureda za kulturu. Pročelnik je predstavio nastojanja grada oko odgoja mlađih generacija te su s tim u vezi i brojni projekti koje zajednički provode sve škole u Trentu, a s ciljem izgradnje mira. U tome im je od velike pomoći kocka ljubavi. Jedan od zanimljivih projekata je i uređenje Parka mira, a provodi se u suradnji između škola i gradske uprave. To je jedan maleni park u čijem je središtu kocka ljubavi okružena

na skladnim i razigranim cvjetnjakom. Iznenadeni tolikom gostoljubivošću, bili smo prepuni ugodnih dojmova. Neki su od sudionika podijelili s nama svoje oduševljenje općenito putovanjem kao i pedagoškim skupom:

"Ovi će mi dati ostati zauvijek u sjećanju. Po prvi put sam bio u Trentu i video mjesta gdje je nastao ideal jedinstva koji će, siguran sam, promijeniti ljudski i duhovni tijek povijesti. Osjećao sam se kao u raju. Uočio sam da svi oni koji su nas dočekali i primili nisu bili samo profesori nego svjedoci ljubavi."

"Još uvijek sam pod dojmom svega onoga što smo vidjeli i doživjeli u tri dana. Bio je to jedan od najbolje organiziranih pedagoških skupova na kojima sam sudjelovala."

"Dojmila me se tema *Graditelji odnosa i putovi uzačamnosti*. Bila je to potvrda da odgoj kao i svaki korak čovjeka moraju biti nadahnuti Ljubavlju i da je svakodnevni rad na samima sebi nužan kako bismo bili vjerodostojni svjedoci za druge. Radionice i iskustva potvrdile su da je teorija život i da donosi plodove." ■

Škole u Trentu zajednički provode brojne projekte koje koordinira grad, a cilj im je odgoj mlađih generacija za mir, u čemu im je od velike pomoći kocka ljubavi. U središtu Parka mira u Trentu nalazi se kocka ljubavi okružena skladnim i razigranim cvjetnjakom.

(2) Andrijana Lovrić

Križevački
gradonačelnik
Branko Hrg
pozdravlja
okupljene
sportske
djelatnike

Sport i mladi

U prostorima Hrvatskog doma u Križevcima 16. listopada održan je međunarodni stručni skup kineziologa i sportskih djelatnika

**J. Branimir
Kovačević**

Ovaj je skup realiziran suradnjom Pokreta fokolara s Udrugom kinezioologa grada Križevaca i međunarodnom mrežom sportskih djelatnika Sportmeet, a pod pokroviteljstvom grada Križevaca. Gradonačelnik Branko Hrg i pročelnik za sport Mladen Tenodi svojom su nazočnošću potvrdili da postoji sluh za širenje kulture sporta. Delegacija ovoga grada već je sudjelovala na sličnom skupu u Rimu.

Nakon uvodnih riječi upućenih prisutnim sudionicima progovorio je ugledni gost iz Italije dr. sc. Ezio Aceti, profesor na sveučilištu u Milancu na temu Sport i mladi. U svojoj opservaciji motiviranja mlađih za bavljenje sportom, naglasio je dragovoljnost.

Odgojnu strategiju treba postaviti prema mlađenačkim poteškoćama, jer one u pravilu izazivaju krizu identiteta. Svako

nepoznavanje, izostanak predodžbi, rađa predrasude, a kako bi to izbjegli potrebno je ulagati u odnos. Dobar odnos roditelja prema djetetu uvjet je za njegov razvoj u kvalitetnog čovjeka. Tu strategiju je odredio sa četiri ključne točke.

Kao prvu odrednicu naveo je prirodu čovjeka koji je u biti odnos i razvija se u odnosu. Temeljna pogreška s kojom smo svakodnevno suočeni je ulaganje u sankcioniranje bulinga. Borba protiv nasilja među djeecom se može izbjegći postupnim i sustavnim usmjeravanjem djece da grade i oslanjaju se na povjerenje.

Uobičajeno je da mlađi na prvo mjesto stavljaju izgled tijela. Zbog važnosti izgleda, kako svog tako i izgleda drugih, kao drugu odrednicu u analizi, profesor ističe osobnost izraženu u tom aspektu ljudske prirode.

Kao treće u nizu, a jednako

važno, spomenuo je iskrenost koja generira povjerenje i poštovanje. Osnovno je pravilo, koje i prethodne odrednice upotpunjuje, spoznaja da se uvijek može krenuti ispočetka u oblikovanju karaktera mladog čovjeka, odnosno sportaša.

Poseban značaj je pridao propustu koji se zanemaruje a vrlo je čest u odnosima gdje postoji imperativ rezultata, a to je obeshrabrivanje i dvojba oko ponovnog pokušaja.

Na upit kako inkorporirati teoriju u praksi, istaknuo je da je cilj izgradnja osobe djeteta, odnosno sportaša, a ne imperativ rezultata, gdje je kazna za nepočudne ili pogrešne postupke najgora opcija.

Profesorica psihologije Majda Rijavec u svom predavanju "Sport i psihološka dobit" istaknula je povezanost osjećaja sreće i sportske aktivnosti. Među ostalim je spomenula da su sretniji ljudi oni koji redovi-

to vježbaju od onih koji to ne rade redovito, ili uopće ne provode tjelesnu aktivnost. Nakon nekoliko sati vježbanja, stresni dogadaj gubi negativni učinak.

U sportskim aktivnostima čest je slučaj potpune zanesenosti, kada je svijest potpuno zaokupljena aktivnošću. Što je osoba češće u stanju zanesenosti, ona je sretnija, jer je prisutniji osjećaj ugode. Bitno je da izazov bude konstruktivan, jer spaja ugodno i korisno, ali postoji opasnost da se zanesenost pronađe i u neprihvatljivom ponašanju! Osjećaj ugode tada može uvući u problematičnu naviku. Sportske su aktivnosti idealne za fenomen usrećivanja bez bojazni od loših posljedica, zaključila je prof. Rijavec.

Dr. sc. Mirna Andrijašević, profesorica na Kineziološkom fakultetu u Zagrebu, u svom predavanju "Sportsko rekreacijski program mlađih" osvrnula se na problematiku tehnološkog napretka gdje se tjelesni naporovi svode na minimum, pa je ljudski organizam izgubio poticaj za optimalno funkcioniranje. Posljedice toga su opća slabost, bolesti organa za motoričke kretnje, krvožilnog sustava, metabolizma, pretilost i psihički poremećaji. Kinezilogija je područje gdje se kroz nastavni proces i sport pronaže adekvatni odgovori na te probleme. Posebno je istakla važnost ovog područja u razvoju mlađe populacije čiji se učinak ne može nadomjestiti kroz neke druge aktivnosti. Kultura tjelesnih aktivnosti koja se postupno stječe i kontinuirano provodi uvjet je za zdrav razvoj svih psihofizičkih sposobnosti. Transformacijom u kapitalistički model, Hrvatska se suočava s promjenom odnosa prema slobodnom vremenu. Izuzetno je važno da se pri tome ne izgubi osjećaj za važnost tjelesne

aktivnosti u razvoju mlađih i održavanju zdravlja već formiranih jedinki društva.

Prof. dr.sc. Bujar Saiti s Pedagoškog fakulteta u Skopju u svom je nastupu govorio na temu "Sportska animacija mlađih". Akcentirao je odgovornost voditelja da uoči različite sposobnosti sudionika neke tjelesne aktivnosti i prilagođavanje programa njihovim osobenostima. Istaknuo je važnost animatora i praktičnog uvođenja sudionika u predviđeni program. Igra ne smije biti sama sebi svrha. Ona mora imati edukativni karakter. Animator treba kroz igru izazivati pitanja i provocirati odgovore.

U radu sa mlađim uzrastom, animator se suočava s problemom nekooperativnosti sudionika, a njegov se uspjeh mjeri u sposobnosti da ih privoli na suradnju. Vrlo je važno pronaći model u kojem djeca postupaju spontano, ali u skladu s njegovim predviđanjima i poticajima, a da pri tome ne zadobiju osjećaj ograničavanja slobode. Veliku važnost u animaciji imaju glazba i ples, a neizostavna je i gluma. Potrebno je stvoriti osjećaj nadmetanja da sudionike potakne na angažman, ali u konačnici se svi trebaju osjećati zadovoljni, dakle, cilj je ishod bez poraženih.

Nakon predavanja, sudionici su svoje spoznaje profilirali kroz radionice. Ovisno o afinitetima, rasporedili su se uz voditelje i u dijalogu tražili odgovore na svoja pitanja.

Prof. Marina Tomac-Rojčević vodila je grupu

(2) arhiv NS

Nordijsko hodanje i prezentiра rekreativnu aktivnost za cijelu obitelj. Novinar Jura Ozmeć vodio je grupu Mediji i mlađi, prof. Darinka Šimunčić je u sportskoj igraonici predstavila igre za različite uzraste, a prof Bujar Saiti je dobrano razigrao sudionike svoje radionice Kreativna animacija mlađih.

Mnogi sportski djelatnici izrazili su svoje nastojanje da radu s mlađima pristupaju poštovanju njihov razvoj i mogućnosti, s naglaskom na odgojnu ulogu sporta. Iznosili su i mnoge poteškoće vezane uz interes koji vladaju u svijetu sporta.

Osjeća se kako i ovo područje života željno očekuje i treba kulturnu jedinstva, nositeljicu pozitivnih vrijednosti, sposobnu da u središte interesa postavi ljudsku osobu u njezinom punom dostojanstvu i cjelovitosti.

Da se mreža Sportmeeta širi pokazuje sudjelovanje 90 ljudi iz raznih gradova Hrvatske na ovom skupu koji je zaključen u ugodnom ozračju zajedništva među svim sudionicima. Zakazan je i sljedeći svjetski susret od 8. do 10. travnja 2011. u Castelgandolfu.

Nakon predavanja, sudionici su svoje spoznaje profilirali kroz radionice. Na slici: radionica Kreativna animacija mlađih vodio je prof Bujar Saiti s Pedagoškog fakulteta u Skopju.

Ivo Ursić
ostavio nas je
8. studenoga.
Njegov je život
bio protkan
novošću
evandeoskog
ideala jedinstva.

Sto je to promijenilo ovog otočanina koji se rodio, živio i umro vezan za svoju Šoltu, ali i duboko ukorijenjen u kršćansku vjeru?

Još daleke 1977. njegova se supruga Ivanka iz Splita vratila s velikom novošću. Na jednom susretu upoznala je ljude koji su nastojali prakticirati evanđelje u svakodnevnom životu. Zračili su radošću koja se prelila i na nju pa je odmah sve ljude počela gledati na drugi način. U svima je pronašla nešto lijepo. Novost koja je počela mijenjati njezin život, polako je zarazila i Ivu.

Tako se malo po malo i on sve češće znao otisnuti sa svoje Šolte na neki susret u Split, ali i dalje, u Zagreb, Križevce, pa i Rim.

Kao i svi ljudi njegova kova, nije navikao javno govoriti o osjećajima niti o promjenama u svome životu. No, nadišao je tu prepreku i više puta na susretima živo svjedočio o snazi

Adio, Ive!

Ivo Ursić govorio je za sebe da je po naravi nagao, eksplozivan i grub, a mi smo ga poznavali kao krotkog, srdačnog i nasmijanog čovjeka

**Andreja
Kadunc**

evandeoske riječi. Donosimo nekoliko takvih svjedočanstava.

"Ispred kuće imamo vrlo dobre trešnje. Nekad smo ih znali prodavati, ali nikad nije bilo nikakve zarade jer je moja žena dosta darežljiva i više je davala nego prodavala. Tako sada trešnje dijelimo najviše onima za koje mislimo da su potrebitiji, a možda i nisu nama bliski, naše krv.

Jednoga dana na povratku kući zastanem kod kuće moje sestre i vidim da jede trešnje. Nisam znao kako bih joj se javio i ne misleći na posljedice kažem joj: 'U slast, sestro!' A ona meni ironično: 'Hvala, brate, tvoje su bile slade!' To me strašno zabo-

jelo. Došao sam kući, uzeo ljestve i nabrazao trešnje za nju, iako se već bila skoro spustila noć. Kad sam joj ih odnio, najprije me napala riječima: 'Neću tvoje trešnje, nosi ih doma!' A ja njoj: 'Neću, sestro, one su tebi namijenjene'. Okrenuo sam se i otišao. Bacila ih je za mnom na put. Nisam više reagirao. Doma sam to ispričao ženi. Mislio sam da je to kraj naše bratske ljubavi. A da stvar bude još gora, kad smo se sutradan žena i ja vraćali iz polja, te su nas iste trešnje čekale na zidu pred kućom. 'Je li moguće da pregršt trešnja može raskinuti naš odnos?', pomislio sam.

Nastojao sam je i dalje pozdravljati, iako je to bilo više službeno. Oprostio sam joj odmah. A budući da mi je ta sestra bila najbliščija, bilo mi je teško kad su ovoga ljeta tu bila njezina djeca.

Ali prije 15 dana moralo se i to ispraviti. Naša najstarija sestra iznenada je preminula. Morali smo na sprovod u Zagreb. Bili smo ona i ja sami. Odmah smo se potpuno pomirili, izljubili se i oprostili jedan drugome, kako i priliči. Vidio sam da svakako, u svakoj prigodi i na svakom mjestu mora pobijediti ljubav, Bog ljubav i da bez njega meni nema napretka.

Po struci sam stolar i u svojoj radionici radim sam. Moj radni dan započinje ujutro uključivanjem strojeva koji se ne gase dok se posao ne dovrši jer bi često isključivanje i uključivanje moglo dovesti do pregaranja motora. Upravo je zbog toga i moj kontakt s mušterijama koje dolaze tijekom jutra često površan i gotovo usputan.

Ponekad je zaista teško prekinuti tek započeti posao, jer o pripremi i prvim potezima ovisi rezultat rada. No, postoji i jedna druga logika. Bog traži da mu se predam bez rezerve. Tako je bilo i tog jutra.

Strojevi su upravo bili zabrujali, pripremio sam materijal i usredotočio se na posao, kad začujem pozdrav. Došao je jedan mještanin. Nastavio sam posao očekujući da kaže razlog svog dolaska – da nešto naruči ili podigne. Ali ništa od toga. Počeo je nešto pričati, a ja ga, udubljen u posao, nisam ni čuo. Tako je prošlo nekoliko minuta dok on ne zaključi da nije trebao ni doći kad ga ne želim slušati. Ton kojim je to rekao odmah me trgnuo iz mojega svijeta. Zaista, došao je Isus, a ja ga skoro nisam ni primijetio. Odmah sam se ispričao i nastojao mu pokloniti svu pozornost. Primjetivši da očekuje od mene nešto više, ugasio sam strojeve.

Iznenadio sam se kad sam na kraju shvatio da nije došao radi posla nego je samo imao potrebu da ga netko sasluša. Otišao je radosno mi zahvaljujući. Još veću radost i snagu da nastavim posao osjećao sam ja.

Spremao sam se za susret koji je zajedno s putovanjem trajao sedam dana. Kako sam lud za poslom i volim svoju struku, a materijalno tada nismo dobro stajali, video sam da će tim susretom puno izgubiti. Manje sam video pozitivnu stranu. Ipak sam odlučio otići, jer sam duboko u sebi osjetio da to Bog

želi od mene. Osim što je taj susret bio nezaboravan i što me duhovno osnažio, priatelj kojega sam tamo susreo ponudio mi je posao za čak tri mjeseca. Rado sam to prihvatio misleći kako mi se sve što trebam žrtvovati kasnije vrati stostruku."

Ivo nije bio samo stolar, nego i poljoprivrednik. Škrta šoltanska zemlja po njegovim je rukama davalna vino i ulje izuzetne kvalitete. Nekoliko litara vina obično je nosio sa sobom na susrete da ga podijeli s prijateljima. Posljednjih godina, ne mogavši nositi teret na duga putovanja, najveće "obožavateli" svojega vina znao je iznenaditi dragocjenim kapljicama iz ambalaže od kečapa.

Od samih je početaka Ivo davao svoj doprinos za zajedničke poduhvate u Pokretu fokolara. Tako je bio jedan od prvih graditelja gradića Faro u Križevcima. A fokolarine cijele istočne Europe sjećat će ga se po gostoljubivosti, kad su u ljetnim mjesecima provodile

godišnji odmor u kući Ursićevih. Ivanka i Ivo nisu imali djece, ali su se u njihovom domu osjećali kao s majkom, ocem, braćom...

Površnom promatraču njihov bi se život mogao učiniti idiličnim. Ipak, kušnji je bilo i to velikih. Kao kad je prije nekoliko godina usred ljeta izbio veliki požar u kojem im je izgorio stari maslinik. Ogromna je to šteta za ljude koji žive od loze i masline. No, ni tada nisu izgubili mir, uvjereni da Bog ima svoj plan nad njima i nad cijelim selom. "Bolje da su izgorjele naše nego susjedove", rekli su.

Sigurno da je i ta sloboda evanđeoske djece koju su s godinama stekli bio razlog zbog kojeg su mogli reći: "Doživljavamo stostruko u svemu i osjećamo puninu života".

Vjerujemo da je Ivo primio stostruko i na susretu s Isusom 8. studenog, kada je mirno usnuo. ■

**Ivo i Ivanka s Florijanom Škunca na susretu u Splitu u prosincu prošle godine.
"Doživljavamo stostruko u svemu i osjećamo puninu života", znali su reći.**

(2) arhiv NS

Ramiro Herrera Solano

**Predsjednica
Pokreta fokolara
Maria Voce
pozvala je
nazočne da
započnu izvlačiti
znanstvene
smjernice koje
proizlaze iz
karizme jedinstva**

Od 10. do 14. studenoga znanstvenici s raznih područja iz 26 zemalja svijeta (uključujući afričke zemlje, Bliski Istok i Australiju) okupili su se oko interdisciplinarnog studijskog centra Pokreta fokolara Škola Abba koji je utemeljila Chiara Lubich 1990. godine. Cilj Škole Abba je produbiti na znanstvenoj razini izvorne intuicije karizme jedin-

tura i pravo, medicina i politika, psihologija i komunikacijske znanosti, ekonomija, pedagogija i prirodne znanosti, da ne nabramo sve discipline vezane uz filozofsko i teološko područje te ekumenski i međuvjerski dijalog.

Na programu je bilo niz predavanja koje je održala sama Chiara Lubich članovima Škole Abba u razdoblju od 2002. do 2004. godine, a osobito su usre-

Drugu originalna razmišljanja dotaknula su lingvistički vid, kao što je bilo izlaganje Marije Caterine Atzori na temu "Od jezika do antropologije Chiare Lubich". O ekonomskom vidu govorio je Luigino Bruni, a o umjetničkom kompozitorica Thérèse Henderson pod naslovom "Kreativnost osobe, odjek Božje kreativnosti", itd. Slijedio je rad po skupinama, kako interdisciplinarnim tako i skupinama po raznim područjima.

Predsjednica Pokreta fokolara Maria Voce, dugi niz godina i sama članica škole Abba za područje prava, pozvala je nazočne znanstvenike da započnu izvlačiti znanstvene smjernice koje proizlaze iz karizme jedinstva, bez pretenzije da će završiti, svjesni da u rukama imaju dar za dobro čovječanstva. Rezultati tog ozbiljnog radnog zadatka bit će vidljivi jer su i plod života koji se živi u čitavom Pokretu fokolara.

Kovačnica misli

Tristo znanstvenika iz čitavoga svijeta razgovaralo o antropologiji koja proizlazi iz karizme jedinstva i mističnog iskustva Chiare Lubich

**Neven
Novak**

stva vezane uz mistično iskustvo Chiare Lubich iz ljeta 1949. godine, koristeći pritom svojstvenu metodologiju: potpuno uranjanje u misao jedni drugih kako bi došli do toga da proniknu u razloge i kulturnu baštinu svakoga te tako razmišljaju prosvijetljeni prisutnošću Isusa među sabranima u njegovo ime (usp. Mt 18, 20).

Stoga se na ovoj metodi temeljilo originalno kulturno iskustvo 300 pristiglih iz vrlo različitih sredina, budući da su među njima bili kršćani raznih Crkava i stručnjaci iz 22 znanstvene discipline: književnost i likovna umjetnost, arhitek-

dotočena na antropološki vid. Nakon predavanja slijedila su izlaganja znanstvenika u kojima su produbili dijelove predavanja sa stajališta svoje znanstvene discipline. Spomenut ćemo samo neke. Filozofkinja Anna Pelli govorila na temu "Poticaji na razmišljanje o ontološkom nukleusu osobe", irski teolog Brendan Leahy na temu "Crkvena antropologija u misli Chiare Lubich 1949.", stručnjak za medije Michele Zanzucchi na temu "Osoba komunicira šutnjom i riječju", a Simonetta Magari je istražila temu "Osoba kao odnos u psihološkoj perspektivi".

Veza između života i misli ne može se mimoći.

Je li taj prijedlog doista prihvatljiv svim kulturama? Philippe Hu, Kinez iz Hong Konga, docent opće lingvistike na Fu-Jen sveučilištu u Tajvanu, posljednjih se mjeseci posvetio prevođenju tekstova Chiare Lubich iz 1949. godine, odgovorio je: "Prihvatljiv je, ali potrebna je metoda koju praktičira ova skupina znanstvenika. Tako se čudo razumijevanja ostvaruje. To Kinezi razumiju i cijene." Međunarodna i multi-kulturalna publika nazočnih to potvrđuje. ■

Prvi Genfest na Odri kraj Zagreba 1975. godine završio je s mnogo plodova. Moj automobil, žuti ami, postao je gotovo njegova maskota. Prilike su bile takve da nas se u njemu znalo voziti i po sedam.

Nakon svega trebala sam ga vratiti kući. Bio je baš mamim rođendan i odlazila sam s određenim strahom. Ona je, naravno, primijetila moju promjenu i teško joj je padalo to što me više veže prijateljstvo s novim društvom nego kuća.

Trebala sam se vratiti s novim kaputom, jer mi je mama dala novac da ga kupim. Ali ja sam novac utrošila za Genfest. No, bez kaputa se nisam mogla

arhiv NS

Odlazak na istok

Nastavljamо priповједање Majde Čop о животу и о расту Pokreta fokolara у којем је и она судјеловала

vratiti. Tako smo se prihvatali šivanja i ja sam se pojavila na vratima kuće s novim kaputom, s poklonima od GEN i s buketićem ljubičica.

Tom sam prilikom imala mogućnost pričati s mamom o tome kako sve dajemo u zajedništvo i sve radimo zajedno, kao prvi kršćani. Ona je to prihvaćala i ja sam osjetila da joj baš dopire do srca.

Želja za radikalnošću

U Zagrebu sam živjela na Mažuranićevom trgu, u centru grada. Moja je gazdarica često bila odsutna, pa smo se okupljali kod mene. Sjećam se prodavanja maslinovih grančica pred crkvama na Cvjetnicu, čija je

zarada išla za akciju Afrika. Ja sam umirala od stida dok sam nudila grančice prolaznicima. No, kad sam prvi put otvorila usta, nisam ni završila rečenicu, a jedan gospodin mi je uzeo malu grančicu i ostavio dosta novca. To je za mene bila snažna potvrda da je Bog s nama, a ja sam samo trebala učiniti prvi korak. Dosta puta sam i sama izrađivala čestitke i stavljala novac u bocu da ne bih došla u napast da ih uzmem, jer smo teško živjeli u to vrijeme. Imala sam stipendiju ali od kuće mi nisu mogli ništa pomoći, tako da smo ja i Zdenka imale samo dva brda jaja: ja od kuće jaja, ona od kuće jaja – jaja za ručak, jaja za večeru... Ponekad je bilo i drugačije, no bez obzira na to,

u nama je bila jako živa svijest o zajedništvu. Kad bismo nešto dobile, uvijek smo to podijelile s fokolarom. U tome se očitovala želja za radikalnošću.

Godine 1979. vratila sam se iz Italije nakon završene škole za fokolarine, ravno na marijapoli na Šalatu u Zagreb. Na tom marijapoliju govorilo se o pozivu fokolarina, a mene je čekalo jedno iznenadenje: došla je i moja mama. Tada je shvatila moj put i bilo joj je žao što mi je prije pravila probleme. Za mene je to bilo stostruko.

Srpska gostoljubivost

Ubrzo nakon marijapolija otišla sam u svoje novo odredište, fokolar u Beogradu

**Majda
Čop**

Na slici:
Majda Čop s
dijelom zajednice
iz Crne Gore

U tvornici Partizanka Majda je kao tehnolog a potom kao šef odjeljenja s 300 žena radila sve do 1991. godine, kada je situacija postajala nepodnošljiva jer se urušavao cijeli sustav

koji se upravo u to vrijeme doselio iz Subotice. Tamo je bila Ankica Farkaš, a stizala je i Vida Rus. Sve mi je bilo novo, ali sam bila prisiljena brzo se snaći u tom velegradu. Već sutradan sam sjela na autobus koji vozi do centra, potražila poštlu, uzela telefonski imenik, otvorila na slovo "T" – tekstilne fabrike i otišla u najbližu. Pokucala sam na vrata direktora i tražila posao. U razgovoru se ispostavilo da je on prijatelj mog šefa iz Radovljice i za 14 dana počela sam raditi kao tehnolog proizvodnje u tekstilnoj tvornici *Partizanka*.

U Beogradu smo dosta putovale jer su zajednice bile uglavnom u Vojvodini. Sjećam se jedne zgode s početaka kad sam planirala otići u Đurđevu, gradić u Vojvodini gdje sam jednom već bila. Te sam subote nakon posla otišla na autobusnu postaju, kupila kartu i ukrcala se u autobus za Đurđevu. Ispred mene je bio jedan čovjek, a ja onako pospana (ustajala sam u pet ujutro), zadrijemala sam i povremeno očima pratila kad će taj čovjek izaći. Odjednom mi je okoliš postao nepoznat. Oči su mi tražile ravnici, a vidjele su samo brda. Čovjek ispred mene ustane i izađe. Ja zbutjena upitam šofera je li to bilo Đurđevu, a on srdito zakoči i izbací me van. Izađem i ne znam kamo krenuti. Stopiram jedan auto i saznam da se nala-

zim u Đurđevu u Šumadiji. Taj me čovjek odvede u obližnji restoran i zamoli vlasnike da me prime.

Tu sam večer provela u društvu pjevača, bračnog para koji su do dugo u noć svirali i pjevali srpske pjesme. Ljubazno su me posluživali, a ja sam već bila mrtva umorna. Kasnije sam otišla malo na počinak, a ta pjevačica mi donese 500 din, što u to vrijeme nije bilo malo. U 4 ujutro vlasnici restorana su svi ustali da me otprate na autobus za Beograd: muž, žena i kćerka od 13 god. Dan kasnije pjevačica me nazvala na posao da provjeri je li sve u redu. Tada sam po prvi put doživjela izuzetnu gostoljubivost i otvorenost Srba.

U Partizanki

U tvornici *Partizanka* radila sam kao tehnolog, a poslije kao šef odjeljenja s 300 žena. Proizvodili smo trikotažnu konfekciju. U prizemlju je bila trikotaža, a mi smo je krojili i šili: pletena odjeća, kostimi, sukњe, hlače, majice.

Sjećam se lijepih odnosa u tvornici, stalne pomoći i podrške voditeljice smjene Cvete s kojom se još danas čujem. Ona je bila komunist i kao dobroj suradnici ubrzo mi je ponudila da uđem u partiju. Odgovorila sam da mogu dobro raditi i bez toga, što je ona toliko zapamtila

da mi to i danas ponavlja. U 13 godina koliko sam tamo radila s njom nisam nikad progovorila o Bogu jer se nije smjelo pričati. Ni Božić nitko nije čestitao. No, zanimljivo je da sam joj uvijek pričala razne događaje i iskustva koja smo živjeli u Pokretu. Kasnije, kad sam već ostavila taj posao, naš se odnos produbiljivao i ona već nekoliko godina s obitelji prakticira vjeru. To mi je dokaz do koje mjere treba ljuditi bez ikakvog očekivanja.

Bilo je i teških situacija, jer ipak je to 300 radnica, dosta problema, štrajkovi. Nije bilo jednostavno biti most između glavnog direktora i radnika. Osjećala sam da se trebam poistovjetiti i saslušati radnike. I vidjela sam da je ponekad odnos prema njima bio nekorektan, ali i obrnuto. Neki su na primjer htjeli više raditi, pa se radilo loše. Trebalo je naći ravnotežu – pomoći im, ali i biti zahtjevan da se naviknu na kvalitetan rad. S kolegom i jednim tehničkim direktorom sam dosta postigla u unapređivanju proizvodnje, u davanju oduška radnicima. Postigli smo da su sve radnice dobile ortopedске cipele, moje odjeljenje je šivalo kecelje za cijelu tvornicu, u raznim bojama ovisno o odjeljenju. Svi su dolazili u moj ured da uzmu mjere. Tako smo imali zelene, tamno zelene i plave kecelje. Tvornica je postala uređena. Ja sam svoj ured detaljno čistila, tako da su radnice osjećale red i pravila.

Zanimljive su bile proslave Nove godine, kad sam se tim ljudima mogla približiti ne kao šef, nego kao čovjek. Radnice koje su uvijek žurno radile vidjela sam kako plešu i od tada sam ih doživljavala posve drugačije.

U toj tvornici radila sam do 1991. godine. Tada je situacija postajala nepodnošljiva jer se urušavao cijeli sustav. Više se

nije znalo što je red u poslu a što politika.

Hapšenje fokolarina

Počele su ratne godine, najteže. Bilo je jako bolno slušati o svim sukobima, a puno toga nismo ni znali. Kao Djelo odlazili smo na Trg Republike gdje je bio javni radio. Nove političke snage okupljale su se kraj jednog kioska od kojeg su dobili struju i razglasavali što se u svijetu stvarno događa, jer narod nije znao. Jednom su naši mladi iz Subotice i Ruskog

automobila krenuli prema crnogorskoj obali. Pripremali smo se za susret šetajući se uz more u Lepetanima. Jednoga od nas je zadivio grm sav u cvatu pa ga je fotografirao, a nismo ni primijetili da je u blizini vojna baza. Netko nas je prijavio i za nekoliko minuta, dok smo ručali iza jedne crkvice, pojavi se milicija, strpa nas u dva automobila s rotirajućim svjetlima i uskoro su cijele Lepetane znale da su fokolarini uhapšeni. Odvezli su nas u policijsku postaju u Tivat, u 13 sati smo bili tamo do 17, raspoređeni svatko u svom kutu.

gledali.

Ja sam imala i bilježnicu sa svim adresama. I nju su pregledali. Ispitivali su svakoga posebno, pregledali sve naše džepove, našli iskustva koja smo trebali pričati...

Na kraju u 17 sati konačno dođe šef i vrati nam sve dokumente, sa svakim se rukuje i sve nas oslobodi. Kad smo s velikim zakašnjenjem došli na susret, dočekao nas je pljesak. Biskup je ispričao povijest Pokreta umjesto mene i svi su bili sretni.

Dva tjedna kasnije bila sam pozvana na policiju u Beograd i tamo su me ispitivali 3 sata. Bili su u vezi i sve su pratili, imali su sve podatke. Jako ih je zanimalo nadbiskup Perko i neobična život oko glavne beogradске crkve-katedrale, gdje se redovito okupljala cijela naša zajednica. Na veće susrete dolazili su i autobusi iz Vojvodine, jer tada nismo mogli ići u Križevce. Ali bili smo pod okriljem Crkve, nadbiskup Perko je uvijek znao za sve naše djelatnosti i bio prisutan na svim većim susretima. Jako smo se pazili i mislim da nisu otkrili da je riječ o Pokretu fokolara. No, htjeli su nas prestrašiti, što nije bilo ugodno.

"Kotorski biskup mons. Ivo Gugić pozvao nas je da predstavimo Pokret u Kotoru. Sastali smo se u Podgorici, a onda krenuli prema crnogorskoj obali. Dok smo ručali iza jedne crkvice u Lepetanima, pojavi se milicija i strpa nas u dva automobila s rotirajućim svjetlima."

(3) arhiv NS

Krstura došli autobusima u Beograd, kao što su činili mnogi drugi koji su mislili, željeli i borili se za dobro. Prijavili smo se za pjevanje. Nismo se smjeli prepoznati kao grupa pa smo se raspršili među ljudi. I dok su Trgom odjekivale riječi pjesme *Mir će doći*, mi smo u džepovima stiskali krunicu, jer je bilo policije i sve to nije bilo nimalo bezopasno.

Tih nas je godina kotorski biskup mons. Ivo Gugić pozvao da predstavimo Pokret u Kotoru. Cijela naša ekipa se sastala u Podgorici, a onda smo s dva

Sve je bilo jako ozbiljno i bilo nas je strah, ali bili smo sigurni jedni u druge. Dok smo čekali u sebi je svatko molio krunicu. Trebao je doći neki inspektor, a mi smo se držali jako dobro, koga god si pogledao znao si da je spremam dati život za drugoga. Biskup je poslao svećenika da nas izbavi, da potvrdi da smo došli na taj susret, no policajci su odgovorili: "Vi s ovim nemate ništa, samo se vratite, oni ostaju ovdje".

Naravno, mi smo sa sobom imali kazetofon i razne knjige. Policajci su sve to pomno pre-

(nastavlja se)

(2) arhiv NS

Tko zna, možda i mi u svom gradu nađemo na djecu koja će nam ponuditi gipsanu figuricu malog Isusa pred crkvom, u školi, na ulici ili na trgu. U akciju se, naime, uključuju i djeca iz raznih gradova i mesta Hrvatske.

Evo što su nam rekli:

"Ljudi nas uvijek pitaju koliko su nam dužni. Mi im ne možemo reći cijenu jer Isusa ne možemo prodavati, ali nam mogu dati prilog za naš rad, a mi ćemo novac dati za siromašnu djecu."

"Razmišljala sam kome ću ponuditi figurice malog Isusa, pa sam se sjetila svoje strine. Kad sam ju nazvala, ona ih je uzela sve, za svoje kolege na poslu."

"Kada su čuli za naš projekt, u Slavoniji su se uključila i dva starija dječaka, Benjamin i Emanuel. Željeli su nam pomoći. O tome su pričali svo-

Slavimo ga kao nikad!

U mnogim zemljama Isus je izbačen iz božićnog slavlja, a najmanji ga žele vratiti u njegovo središte

Marija
Pastuović

Svake godine u predbožićno vrijeme tisuće djece GEN 4 iz Pokreta fokolara (u dobi od 4 do 9 godina) na trgovima i ulicama po čitavom svijetu nude malog Isusa ljudima koji užurbano trče za poklonima. Riječ je o gipsanoj figurici u jaslicama kojoj dodaju meditaciju Chiare Lubich "Protjerali su Isusa". Zauzvrat traže, od onih koji to mogu, dobrovoljne priloge za siromašne.

Oni nas poučavaju dubini i nevinosti ljubavi, jer se u ovoj akciji suočavaju s hladnoćom; svojim osmijehom, koji se rađa upravo iz njihove nevinosti,

suočavaju se s ravnodušnošću. Prilaze ljudima i pitaju ih: "Želiš li ponijeti kući Isusa?" Time otvaraju prozor Božića.

A zašto djeca nose Isusa po ulicama? "Da bismo podsjetili tko je najvažniji za Božić, kako bi ga svi upoznali", odgovaraju.

Oni misle i na svoje vršnjake. Kažu: "Dajemo novac siromašnoj djeci, onima koji su manje sretni od nas, da mogu kupiti odjeću, obuću, hranu i da mogu ići u školu."

A kako se GEN 4 ponašaju s ravnodušnima? "Malo nam je teško, ali se sjetimo da smo baš tada slični Isusu. I Njega su odbacili."

jim prijateljima u školi, a oni su im se smijali. Kada je to čuo učitelj rekao im je neka donesu figurice u školu. Kada su ih donijeli svi su ih željeli kupiti. I učitelj je uzeo dva."

"U jednoj župi u Splitu župnik nas je radosno primio i dopustio da ih ponudimo ljudima nakon mise. Uspjeli smo poslati puno malih Isusa u mnoge obitelji. Sve smo ih potrošili i skoro nam je falilo."

Roditelji jednog dječaka koji nam je pomagao uzeli su malog Isusa i odlučili da se i u njihovom domu ove godine rodi Isus.

Ponudili smo ga i u jednom dučanu, gdje su nam rekli da im

je to najdraži dar.

"I u Zagrebu smo puno puta radili malog Isusa. Nekoliko godina smo imali dozvolu od Tržnica pa smo ih nudili na tržnici Dolac. Prošle godine smo ih napravili više od 300. Sve smo ih ponudili našim prijateljima i rodbini. Puno nam je

pomogla gospođa Terza koja ih ponudila u svojoj župi i uzela ih više od 100."

"U Križevcima nam je Grad dao dozvolu da ih ponudimo na trgu. Napravili smo ih puno i dogovorili se koji dan ćemo ih nositi i nuditi prolaznicima. Kad smo trebale krenuti počela

je snježna oluja. Nismo željele odustati. Bilo je malo prolaznika, ali onda smo ih ponudili svim ljudima koji su bili u dućanima. Mnogi su nam dali prilog, a ako neki nisu mogli, mi smo im ga svejedno dali. Bile smo jako sretne."

Protjerali su Isusa

Približava se Božić i ulice su prepune svjetla. Bezbroj trgovina, profinjeno, ali pretjerano bogatstvo. S lijeve strane našeg automobila nižu se upadljivi izlozi. Iza stakla dražesno sipi snijeg, no to je optička varka. Zatim, dječaci i djevojčice na sanjkama koje vuku sobovi i životinjice Walt Disneya. Opet sanjke i djed Božićnjak, lanad, praščići, zečevi, žabice i crveni patuljci. Sve se uglađeno kreće.

Aha, evo i anđelčića... Ma kakvi! To su nedavno izmišljene vile kao ukras bijelom krajobrazu.

Jedan dječačić s roditeljima podiže se na vrške prstiju i očaran promatra.

No, u mom srcu nevjerica, a potom i bunt: ovaj bogati svijet prisvojio je Božić i sve božićne ugodžaje, ali je istjerao Isusa.

Voli božićnu poeziju, njegovo ozračje, prijateljstvo koje stvara, darove, svjetla, zvijezde, pjesme.

Koristi Božić za najbolju zaradu u godini, ali na Isusa ne misli.

"K svojima dođe i njegovi ga ne primiše..."

"Za njih nije bilo mjesta u svratištu...", niti na Božić.

Noćas nisam spavala. Ova me misao držala budnom.

Kad bih se ponovno rodila, učinila bih mnogo toga. Da nisam utemeljila Djelo Marijino, utemeljila bih jedno koje bi bilo u službi Božićima ljudi na zemlji.

Tiskala bih najljepše čestitke na svijetu. Izrađivala bih umjetničke kipove i kipiće, snimala bih poeziju, pjesme iz prošlosti i sadašnjosti, ilustrirala bih knjige za malene i velike o ovom velikom otajstvu ljubavi. Pripremala bih predstave i filmove, ne znam što sve ne bih činila...

Danas sam zahvalna Crkvi što je sačuvala kipove i slike.

Kada sam prije dvadeset i pet godina bila u jednoj ateističkoj zemlji, jedan je svećenik klesao kipove anđela kako bi ljude podsjećao na nebo. Danas ga bolje shvaćam. To traži praktički ateizam koji sada preplavljuje svijet.

Naravno da to zadržavanje Božića a izbacivanje novorođenčeta боли.

Neka se barem u svim našim domovima kliče tko se rodio, slaveći Ga kao nikada.

Chiara Lubich

Možda i mi u svom gradu nađemo na djecu koja će nam ponuditi gipsanu figuricu malog Isusa pred crkvom, u školi, na ulici ili na trgu...

Bez dijaloga *nema života*

Skupina od stotinjak osoba iz Berna prigodom svog posjeta Sarajevu susrela se sa zajednicom Pokreta fokolara

Tanja
i Goran
Dedić

Zajednička
fotografija
s kardinalom
Vinkom Puljićem:
gosti iz Švicarske i
zajednica Pokreta
fokolara iz
Sarajeva,
sastavljena od
katolika,
pravoslavaca
i muslimana.

Grad Sarajevo gostima iz Švicarske bio je tužna sjećanja na sukobe i nedavnu ratnu tragediju, a u njemu su se susreli sa životom zajednicom Pokreta fokolara sastavljenom od katolika, pravoslavaca i muslimana. No, to nije iznimno slučaj, jer usprkos svoj različitosti u Sarajevu ljudi žive zajedno i na neki se način poštuju i vole.

Ništa manje iznenađenje nisu bili oni za nas. Znali smo, naime, da u Švicarskoj žive Nijemci, Francuzi i Talijani, a

susreli smo se sa švicarskim građanima podrijetlom iz Indije, Šrilanke, Jamajke, Vijetnama, Paragvaja, Portugala, Italije, Francuske, Španjolske, Bosne i Hercegovine i Kosova, itd. Tako smo s radošću otkrili da ima još različitijih od nas i da stanovnici Berna potječu iz 150 zemalja.

U tijeku tri dana boravka u Sarajevu detaljno su se upoznali s povijesnim i kulturnim znamenitostima grada, a zanimali su se i za sve pojedinosti nedavnoga rata. Posebno su bili

iznenađeni što su na malom prostoru vidjeli sve četiri bogomolje: Begovu džamiju, pravoslavnu sabornu crkvu, židovsku sinagogu i katoličku katedralu. Osjetili su i draž objeda u mnogobrojnim čevabdžinicama i burekđžinicama na Baščaršiji. Zanimali su se za život u Bosni i za našu zajednicu.

Zajednica Pokreta fokolara u Sarajevu je mala i specifična, jer smo poprilično različiti. Imamo sve generacije mladih, tu su i obitelji, a najvrijednije je to što u njoj svoje mjesto nalaze

katolici, muslimani i pravoslavci. Taj dijalog, tu ljubav koju smo u Pokretu naučili, ovdje živimo na neki način pojačano. Sve obitelji u Sarajevu, bilo da su muslimanske, katoličke ili pravoslavne, prošle su kroz rat i dobro su ranjene. Svatko od nas nosi ratne ožiljke, ali smo smogli snage da to prevladamo, da oprostimo, da živimo zajedno, a među nama u Djelu smo uspjeli da se i poželimo, da jedva čekamo te naše susrete, akcije, da se vidimo i to je nešto najljepše što je Djelo moglo dati Sarajevu.

Prilika za bliže upoznavanje s gostima bila je i zajednička večera koju su nam ponudili, kao i susret nakon večere, a na kojem su bili prisutni članovi Djela iz čitave Bosne i Hercegovine. Osim Sarajlija, došli su naši iz Đurđevika, Živinica, Tuzle, Jajca, Breze. Svoje svjedočanstvo darovali su Alma Šunje iz Sarajeva i Tima i Sabit Sefić iz Đurđevika. Vrijeme je jako brzo prolazilo i postali smo velika razdragana skupina, pričali na svim mogućim jezicima, a temeljan je bio jezik ljubavi.

Sutrašnji dan počeli smo sve-tom misom u crkvi sv. Ćirila i Metoda na Bogosloviji koju je predvodio uzoriti kardinal Vinko Puljić. Nakon mise zadržao se s nama i odgovarao na mnogobrojna pitanja gostiju. U našim će srcima biti trajno utisnute njegove riječi o ljubavi, oprostu i križu: "Ljubav ne postoji bez oprosta i svaki je dan škola oprosta". Istaknuo je da mu je, uz dva počasna doktora-ta, doktorat križa najveći i najvažniji. Uvijek smo na ispit u vjernosti. Važno je temeljito živjeti i svjedočiti vjeru, rekao je.

Na pitanje kako je proživljavao rat u Sarajevu Kardinal je odgovorio da ga je proživljavao u molitvi i u zajedništvu, a važnu ulogu imao je i ima

osjećaj za humor.

Te su se večeri na zajedničkom druženju predstavili mladi sa svojim pjesmama, iskustvima i akcijama. U posebnom obiteljskom ozračju druženje se nastavilo kroz živi dijalog jer nikome se nije dalo na počinak. Bilo je puno pitanja, podpitanja, osobnih susreta, upoznavanja, pa nismo ni primijetili da su prošla još 2 sata. Zaboravili smo na svakodnevnicu i stalnu egzistencijalnu nesigurnost.

Sadašnja društveno-politička i ekonomski situacija u Bosni i Hercegovini možda nikad nije bila teža nakon rata. Kriza poseban obol dobiva u ovoj napačenoj zemlji. No, naša je snaga u jedinstvu, u povezanosti s Pokretom u Hrvatskoj i u čitavom svijetu. Povezani smo i bodrimo se međusobno, nastojimo iznaći načine da pomognemo onome tko je ostao bez posla, radujemo se kad netko nađe posao poslije toliko vremena. Zajedno smo jači, a nadasve

uvjereni da ovdje bez dijaloga nema života.

To su nam potvrđili i naši novi prijatelji kad su nam se javili po povratku u Bern i zahvalili za gostoprимstvo. Među ostalim su napisali: "Vrijeme koje smo proveli s vama nikad nećemo zaboraviti. Kao što je rekao kardinal Vinko Puljić, nećemo više živjeti kao da nismo bili u Sarajevu jer više nismo isti. Bilo nam je potresno boraviti u gradu koji smo godinama pratili preko televizije. Vidjeli smo teške posljedice rata, ali smo istodobno susreli ljude koji znaju praštati, početi iznova i vjerovati u ljubav, pa se i u mnogima od nas probudila vjera u snagu ljubavi. Bilo nam je važno vidjeti da kršćani i muslimani žive zajedno. Mnogima od nas je to bila novost i daje nam nadu da je isto moguće i kod nas. I mi bismo željeli dati svjedočanstvo ljubavi među raznim nacionalnostima."

*Prilika za bliže
međusobno
upoznavanje bio
je i susret nakon
zajedničke večere,
na kojem su bili
prisutni članovi
Djela iz čitave
Bosne i
Hercegovine.
Na slici: gosti iz
Švicarske
predstavljaju se
plesom.*

(2) Andreja Kadunc

Znate li gdje je Sibir? Tisuće i tisuće kilometara prostranstva, od Urala do Tihog oceana, s rijetkim, premda velikim gradovima uz gotovo beskonačnu prugu Transibirske željeznice. Ako zimi putujete njegovim središnjim dijelom, danima ćete gledati šume breza, koje se bjelinom svog debla jedva izdvajaju od puste bijele ravnice. Vjetar je, igrajući se snježnim nanosima stvorio čudesne oblike, poput nedovršenih pokreta, u trenu zaustavljenih ledenim dahom. A sve to pod mutnim svjetлом bliјedog sunca što se pojavljuje nisko na horizontu, da bi već u rano popodne pobeglo u toplije dijelove planeta.

U gradu K. sve je okovano studeni, priroda drijema ispod debelog bijelog pokrivača. Ledene skulpture daju gradu praznični izgled: tu su dvorci, likovi iz bajki, životinje...

Približava se Božić.

M. odlazi na posao u školu stranih jezika gdje

**Brigita
Eterović**

Božićna priča sa sjevera

predaje engleski. Stigla je u ovaj grad tek nedavno i ne može, a da se ne sjeti proslava Božića u krugu svoje obitelji, prijatelja... Dok sluša kako iz razreda odzvanjaju pjesme: *Jingle bells, Oh Cristmas tree*, razmišlja kako ipak nešto nedostaje... da, govoriti se o svemu: o poklonima, o školskim praznicima... ali ni rijeći o

Onome čije se rođenje slavi!

Što učiniti da se djeca istinski pripreme na blag

dan, kako im približiti ljubav ovog Prijatelja koji je i nju jednog dana osvojio, promijenivši stubokom njene životne planove i otvorivši joj nove i neslućene horizonte?

Pada joj na um jedna ideja: dat će slikovnu zagonetku svojim učenicima: naći na crtežu pet predmeta koji ne pripadaju Božiću! Slaže elemente: torta "Sretan rođendan", uskrsna jaja, travanj na kalendaru... „A što rade ove ovce pod jelkom?”, čuje nečije pitanje. Tu smo, znači... Moramo početi baš ispočetka! Objasnjava da je Božić nečiji rođendan, a taj netko se skriva pod jelkom... „Čiji rođendan? Od ovce?”, ozbiljno pita T. „Ili možda od vola?” M. im priča o malom Isusu za kojega se nije našlo mesta u svratištu. „Njegov je rođendan, a nitko o njemu ne govori... zar nije žalosno da te na rođendan svi zaborave?” Lica postaju ozbiljna... „Zamislite, kako je to važna osoba kad i naša 2010. godina ovisi o njegovom datumu rođenja!” „Uau, zaista?” iznenadeni su, nisu o tome nikad razmišljali!

„Svi vole dobivati poklone za rođendan. Tako je i s Isusom. Kad sam ja bila vaše dobi, znate kakve sam mu poklone davala? Darivala sam mu svoja

dobra djela: pomoći mami, prati suđe, na prijmer". Daje svakom djetetu po jedan crtež s jaslicama, koji se može bojati u djelovima, nakon svakog čina ljubavi...

Zatim odlazi na zamjenu u jedan malo problematičan razred. Opet govori o Božiću, na engleskom, naravno, ali treba prevesti gotovo svaku riječ... no činjenica da i ona grijesi, govoreci ruski, zabavlja ih i počinju se otvarati. Jedan dječak se ohra bri i upita je: "Kako to da ste došli u naš grad?" Obasipaju je pitanjima. Lekcija završava i... neki od njih dolaze joj zahvaliti za tako lijepi sat engleskog!

Sa skupinom odraslih koji uče engleski i talijanski M. govori o pjesmama, receptima, običajima... 21. prosinca pripremaju Božićno slavlje. Tu su različite jezične skupine: engleska, španjolska, kineska... Ukravaju dvoranu, pod jelkom su i jaslice. Stol je pun kolača, nekoliko studentica pripremaju pjesme na raznim jezicima, drugi uvježbavaju ruski narodni ples. Slavlje završava dijeljenjem "misli o ljubavi" (od Chiare L., Majke Terezije, russkih i drugih pisaca...). Svatko uzima po jedan papirić s

božićne jelke i – ovisno o jeziku na kojem je isписан – poklanja studentu koji govori taj jezik.

U siječnju se slavi pravoslavni Božić. M. navečer odlazi na liturgiju s dvije kolegice...

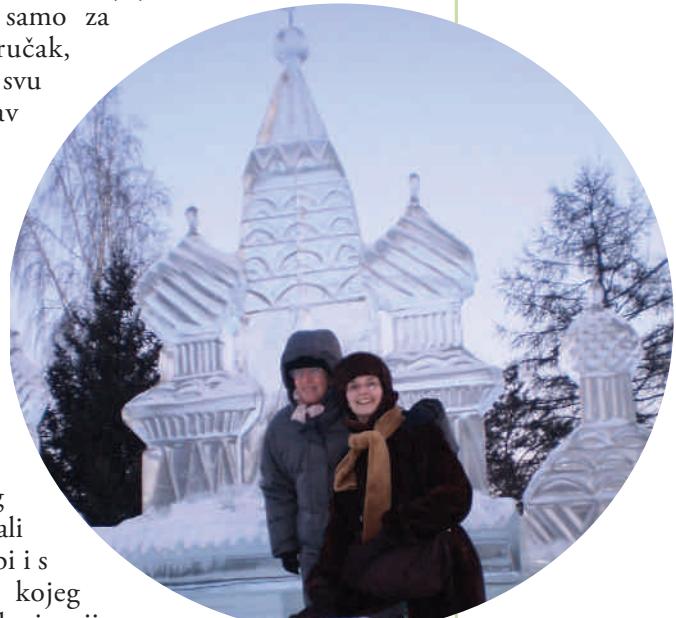
ugodno su iznenadene njezinim interesom i među njima se uspostavlja dublji odnos.

Nekoliko dana nakon završetka praznika ponovo dolazi na posao. Tog dana zbog različitih obveza nije uspjela ni ručati. Odlazi na sat za odrasle studente talijanskog, no kolegice je ne puštaju u razred! Ne razumije što se događa... nakon nekog vremena otvaraju vrata: stol je pun kolača, tipičnih russkih, armenских, židovskih specijaliteta! Sjetili su se, naime, da je tog dana obljetnica početka rada njihove skupine i žele to proslaviti!

Ravnateljica se javno zahvaljuje zbog napretka studenata u talijanskom jeziku, ali i zato što su studentice počele same kuhati!

M. u sebi zahvaljuje Isusu, ne samo za odličan ručak, nego i za svu ovu ljubav kojom joj t a k o o b i l n o uzvraća!

Ova priča dolazi s l u - č a j n o iz le denog Sibira, ali mogla bi i s bilo kojeg drugog kraja svijeta, gdje djeca ponekad ne znaju, a odrasli često zaboravljaju čiji rođendan slave, dok se u blagdanskom ozračju okupljaju oko stoga i otvaraju poklone pod okićenom jelkom.

Pravi razlog kršćaninova života na zemlji je njegovo posvećenje.

Sveti Pavao to jasno kaže govoreći Solunjanima (1 Solunjanima 4,3): »Ovo je, naime, volja Božja: vaše posvećenje.«

Međutim, mnogim današnjim kršćanima, koji su od kršćanstva zadržali samo ime, koji su ga se odrekli i utopili se u svijetu, svjetovnjacima – riječ *svetost* zvuči zastarjelo, poput ostatka nekoga davno prohujalog vremena, srednjovjekovnog načina života ili onih, ljudima neshvatljivih, a često i suvišnih, mjesta kao što su samostani, a često je čak drže fiksnom idejom bolesnih umova koji vjeruju, upuštajući se u takve pustolovine kako bi izbjegli životne poteškoće i povukli se iz ovoga dinamičnog suvremenog doba kojem su bog tehnika ili znanost, ako ne razonoda i hedonizam.

Užurbanost suvremenoga načina života koji čovjeku oduzima dah, sredstva priopćavanja koja gutaju sve slobodno vrijeme ne ostavljajući ga nimalo za razmišljanje i postavljanje pitanja o smislu – učinili su misao o svetosti nečim na što su ljudi potpuno ravnodušni ili im se čini nevrijednim. »Nemam vremena razmišljati, znači da problema i nema.« Nedostaje vremena, nedostaje samoće.

Unatoč svemu, bilo da je riječ o sadašnjim ili prošlim vremenima, svetost je jedino čemu čovjek mora težiti.

Ako je trenutačno i ravnodušan prema svetosti, neće to zauvijek ostati. Prema tome će jednoga dana biti suđen. Naime, ako posljednji sud bude sud o ljubavi prema bližnjemu, neće biti bez ljubavi Božje. A ukorak s ljubavlju Božjom ide savršenstvo, svetost. Osim toga, svijet, narod, čovjek, a osobito kršćani koji pred sobom nemaju ozbiljne, uzvišene, visoke i duboko ljudske ciljeve – u polazištu su poraženi. Pred čovječanstvom – zato što blijede u sjećanju onih koji jesu i koji će doći, ali i pred vječnošću u kojoj neće moći izbjegći sud onoga tko ih je stvorio i kojemu će se vratiti.

Koji je to, onda, put posvećenja prikladan današnjem vremenu?

Dojmljiva je rečenica žene koja je, po kontemplaciji, postala sveta, velika svetica i učiteljica Crkve, a koja je rekla da za molitvu nisu potrebni ni vrijeme, ni samoća.

Misao je to Terezije Avilske koja je u svojem bogatom unutarnjem životu otkrila da je bit molitve i put posvećenja: ljubav.

Ako se ne može uvijek moliti, uvijek se može ljubiti.

I kad nisi sâm – da bi mogao uroniti u jedinstvo s Bogom, Boga uvijek možeš ljubiti.

Svetost naroda

Chiara Lubich

Naravno, ne vrijedi to za sve. Još uvijek ima onih koji će se odvažiti, ali, obično, odmah zatim posumnjati u svoju ustrajnost i tako izgubiti početni žar.

Drugi opet ne mogu pronaći put. »Kako dostići svetost?«, pitaju se. Uzvišene li riječi! Ali kojim putem poći, gdje započeti? Možda valja činiti teške pokore kao što su činili veliki sveci? No, to nije u skladu s vremenom, iako u drukčijim okolnostima dobro dođu. Možda je potrebno puno moliti? I to bi činili kad bi bili sigurni da je njihov put. Možda bi se trebalo posvetiti Bogu i dopustiti da nas oblikuje poslušnost prema poglavaru... Ali ni to nije u skladu sa suvremenim mentalitetom. Današnji je čovjek svjestan svojega dostojaštva, preuzima svoje odgovornosti. Čemu to ropstvo i tko su te lijencine koje na tuđa leđa prebacuju teret odgovornosti?« I odustaju.

Upravo tako – jer ljubiti Boga znači činiti po njegovoj volji.

A to svaki čovjek, svaki kršćanin može uvijek činiti.

Prema mojoj mišljenju – upravo provoditi volju Božju suvremenim je put posvećenja.

Nije se potrebno zatvoriti u samostan, čak nije nužno niti posvetiti se Bogu ili postati svećenik. Ne! Dostatno je činiti ono što Bog od nas želi.

Kada? Uvijek!

Je li moguće spoznati volju Božju? Dakako! Provodimo je poštjujući zapovijedi, izvršavajući dužnosti svojega staleža, slušajući glas savjesti u kojoj Bog prebiva i govori.

Cinimo to sve savršenije!

Mama koja se bavi kućanskim poslovima, radnik u tvornici, radnica koja radi na pokretnoj traci, bolesnik u svojem krevetu, dijete, starac,

prezaposleni otac, policajac, umjetnik, cestar, misionar, pisac, konobar, sportaš, svi, svi, svi se mogu posvetiti – jer svi mogu provoditi Božju volju.

Ta staza posvećenja prerasta u put posvećenja za mase.

No, pazimo! To je moguće, može se ostvariti, ako se Božja volja provodi u sadašnjem trenutku.

Važan je sadašnji trenutak, treba se usredotočiti na sadašnji trenutak.

I tako će izvršeno djelo naći svoj odraz u vječnosti, u životu koji će doći. O vječnom životu odlučujemo ovdje, na zemlji. Kako bi ostala za vječnost, djela koja učinimo na zemlji moraju biti učinjena za Boga, svjesno i odlučno.

Onaj tko je pokušao tako živjeti iskreno može svjedočiti da se Bog nikada ne može nadmašiti u velikodušnosti i da je život lijep, lijep, prelijep. Živeći dobro djelo koje treba učiniti u sadašnjosti, kršćanin se služi milošću koju Bog daje za sadašnjost.

A dobro proživljen trenutak za trenutkom često donosi nedozivljenu unutarnju radost, nije pretjerano reći: predokus blaženstva.

To je ono što potiče dušu da sve snažnije živi taj novi život, darujući Bogu svaki čin – s nakanom u duši da ga čini za njega – izvršavajući ga savršeno kako mu nađaše unutarnji glas.

Predivan je to život, nadnaravan, pun radosti, on pali krv u žilama i ne da mira kad primijetimo da smo nešto učinili s drugom nakanom.

Tada započinje težnja k svetosti, svijest da se trenutak koji prolazi više neće vratiti te ga treba živjeti savršeno, zalažući se samo za Boga.

Tako će škola, uredi, tvornice i ulice ugošćivati svece koji su na putu da svojom ustrajnošću postanu sveti u vječnosti. Ustrajnost je, kad je o tome riječ, jednostavna, dosta je imati hrabrosti ne misliti na sutra, već iznova uroniti u vječnu Božju sadašnjost.

arkiv GN

Tada mama neće skuhati ručak suprugu i djeci samo zato što mora, što joj se to sviđa ili iz ljubavi prema svojima, već i zato da čini ono što Bog od nje želi, a to znači – iz ljubavi prema Bogu.

dostatno je imati hrabrosti ne misliti na sutra, već iznova uroniti u vječnu Božju sadašnjost.

Čudesni svijet ikona

Ikona - tipičan figurativni izraz tradicije kršćanskog Istoka - nije samo slika, nije ni ilustracija Evanđelja. Ona je vjersko pismo, zbog čega je njezin umjetnički jezik osebujući i duboko simboličan. Ikona se „piše“, ne slika se, stoga se zapravo „čita“, a ne samo promatra.

U Starom zavjetu bilo je zabranjeno prikazivati Boga (to i danas vrijedi za Židovstvo i Islam), no utjelovljeni je Bog opravdano postao objektom zanimanja najrazličitijih umjetnika.

U sakralnim smo prizorima na Zapadu navikli, osobito nakon Renesanse, na realistično prikazivanje Kristova života i života svetaca. Pristup ikonopisuca je drugačiji. Neupućenom čovjeku može se činiti da on krivo prikazuje svijet, da ne poznaje zakone slikarstva. Prirodna perspektiva se na ikonama izbjegava, kao i trodimenzionalnost, te one ostavljaju dojam potpune plosnatosti, a pojavljuje se i tzv. „obrnuta perspektiva“. I proporcije su drugačije: najznačajniji lik u kompoziciji mora biti najveći te postavljen u sredinu.

To iskrivljavanje prostora i oblika stvara se namjerno, kako bi se pokazalo da je duhovni svijet beskonačan, a naše sadašnje razumijevanje nesavršeno.

Ikonopisac ne pokušava uvjeriti motritelja u stvarnost svijeta koji prikazuje. Naprotiv, nastoji ga na sve načine uvjeriti u njegovu nestvarnost i nematerijalnost.

Prizor ikone se isprepliće vremenski i prostorno, to je

vječnost koja se odvija pred našim očima. Osvjetljenje je vrlo osebujno: nema stvarnog, izvanjskog izvora svjetlosti, tijela su bez sjene, dan i noć se ne izmjenjuju. Svetac prebiva u svjetlu, a i sam je svjetlost, ona izvire iz njegova lica.

Ako se slika naziva prozorom u svijet, ikona bi se mogla nazvati prozorom u nevidljivi svijet.

Pokušajmo na taj način „ući“ u prikaz Kristova rođenja, prekrasnu ikonu iz 16. stoljeća, koja se nalazi u Ruskom nacionalnom muzeju.

Navikli na idilične slike nazaretske obitelji, na prvi pogled ostajemo zbumjeni.

Nalazimo se pred mnoštvom prizora vezanih uz Isusovo rođenje, koji kao da nepovezano lebde u prostoru i vremenu.

Središte ikone je glava malog Isusa i nalazi se na istoj liniji sa zvijezdom koja širi svoje zrake u tri smjera, uprizorujući Presveto Trojstvo.

Dijete počiva u jaslicama u tamnom otvoru pećine, koji se čini poput „vrata paklenih“ onih istih nad koja će Isus sići nakon svoje Muke i smrti. Kolijevka podsjeća na lijes, a dječji povozi na one pogrebne. Čini se da nam ikonopisac govori: Spasitelj je rođen i leži u jaslama, ali on će biti položen u grob, iskupivši naše grijeha.

Majka Božja predstavljena je izvan pećine, u ležećem položaju, u odjeći purpurne boje - simbola kraljevstva, ali i Kristove muke. Ona nije okrenuta

Djetetu, nego prema beskočnom očima jer „Marija u sebi pohranjavaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu“ (Lk, 2,19) te kao da želi obuhvatiti svojim majčinskom pogledom čitavo čovječanstvo, zbog kojeg je njezin Sin došao na svijet.

U donjem lijevom kutu ikone susrećemo Josipa koji zamisljeno sjedi. Marijin zaručnik predstavlja čovječantsvo, zburnjeno pred ovim neobjašnjivim događajem. Njegova nutarnja borba je uosobljena u pastiru koji je pred njim i muči ga dvojbama i strahom, a predstavlja zapravo nečastivog.

Tu su i anđeli: jedan pokazuje put Mudracima, jedan gleda prema pastirima - narodu „koji je u tminu hodio (i) svjetlost vidje veliku“, (Is 9,2), dok troje njih časte utjelovljeni Riječ, a u ovom ih kontekstu doživljavamo ne samo kao glasnike Rođenja, već i Uskrsnuća.

Ni prizor sa ženama koje kupaju dijete nije slučajan, simbolizira Isusovo krštenje.

Ikonopisac ovdje spaja početak i kraj Kristova zemaljskoga života, vječnost iz koje je došao i kamo odlazi nakon uskrsnuća. Čitav Njegov život bio je usmjeren tom „času“, ostvarenju Njegova Poslanja. Možda bi upravo to mogla biti poruka ikone: promatrati svoj boravak na Zemlji u svjetlu našeg "Dies Natalis" (dana rođenja za nebo) koji nam je Otac pripremio, ako odgovorimo na njegovu Ljubav.

**Brigita
Eterović**

*Na stranici lijevo:
"Rođenje
Kristovo",
ruska ikona iz
16. stoljeća.*

Ana i Michal
Siewniak
s djevojčicama
Marijom
i Natalijom žive u
Welwyn Garden
City-ju, gradiću
svjedočanstva
Pokreta fokolara
u Engleskoj,
nedaleko od
Londona

*Činjenica što smo
Michal i ja iz
različitih zemalja
naučila nas je da ništa
ne uzimamo zdravo
za gotovo*

Ulazak Hrvatske u Europsku Uniju mnoge će mlade ljude potaknuti na selidbu. Možda preko ljeta, na godinu- dvije, a neki će tamu ostati zauvijek. Mi smo ovdje već šestu godinu, a još uvjek smatramo Englesku našim privremenim boravištem. Ovdje su rođene naše dvije djevojčice, stekli smo radno i životno iskustvo, od mladog bračnog para postali smo obitelj. Iskustvo života izvan domovine smatramo neprocjenjivim, iako smo svjesni i teškoća kojima je isprepleteno.

Gdje je naš dom?

**Ana
Dmitrović
Siewniak**

Michal je Poljak, a upoznali smo se 2001. godine, kada je on dobio stipendiju da proveđe mjesec dana u Zagrebu. Studirao je povijest te ga je zanimala povijest naroda na području bivše Jugoslavije. Kako je već tada pripadao Pokretu fokolara, želio je upoznati i mlade GEN iz Hrvatske. Od prvog dana entuzijazam koji smo dijelili u vezi života jedinstva snažno nas je povezao. Vjenčali smo se 2004. godine u Križevcima, a zatim smo godinu dana proveli u školi za obitelji u Loppianu kraj Firence, gdje smo dobili temelje našem osobnom životu s Bogom i našem odnosu. Godine 2005. Poljska je upravo bila ušla u Europsku

Uniju i mi smo toga ljeta otišli u Englesku kako bismo nešto zaradili, a na jesen smo planirali tražiti posao koristeći tu uštědevinu.

Nastanili smo se u Welwyn Garden City-ju, gradiću svjedočanstva Pokreta fokolara, gdje smo dobili smještaj. To je gradić sjeverno od Londona, udaljen od njegovog centra tek 30 minuta vožnje vlakom. S razlogom se zove "garden city", grad-vrt: nema niti jedan neboder, već obiteljske kuće s vrtom. Prepun je zelenih površina, savršeno održavanih parkova i cvjetnih gredica. Svidio mi se na prvi pogled.

Michal je odmah našao posao i nije trebalo dugo da shvatimo

kako su baš naše profesije tražene i dobro plaćene (ja sam socijalni radnik), te da oboje imamo pravo rada, boravka, pravo na zdravstvenu zaštitu te ostala socijalna prava. Napokon, donijeli smo odluku ostati neko vrijeme.

Slijedilo je razdoblje privika-vanja na sve oko nas, od jezika, vremena, hrane, kulture, načina rada... sve je bilo drugačije. Bio je to i period velike osamljenosti. Nas dvoje uvjek smo bili okruženi prijateljima i činjenica da nismo imali s kime podijeliti ono sto nam se događa, zadavala nam je veliku bol. Istovremeno, upućivala nas je jedno na drugo. Bili smo tada u braku tek godinu dana te smo imali puno

toga za naučiti, prvenstveno kako živjeti jedan za drugoga - dijeliti dnevne zadatke i imati u vidu potrebe drugog...

Činjenica što smo Michal i ja iz različitih zemalja naučila nas je da ništa ne uzimamo zdravo za gotovo. Niti pranje prozora! Jedna od naših najvećih svada izbila je upravo oko toga. Michal je mislio da sam nemarna jer mu dajem novine umjesto kožne krpe, a ja sam mislila da on zapravo ne zna kako se to radi, pa me zato pita pet puta. Naravno, cijeli nesporazum je imao korijen u našem odnosu i zapravo nam posvijestio činjenicu da smo jako različiti. Kada smo podijelili naš problem s prijateljima, naučili smo još nešto: prati prozore možeš na različite načine, ali ne dopusti da sunce zađe nad vašom srdžbom (nikada ne idi spavati prije nego što si se pomirio sa suprugom). Nakon toga nastojali smo biti osjetljivi na kulturne razlike i što jasnije komunicirati.

Dolazak Marije bio je za nas velik korak i velik dar jer smo sve naše vrijeme mogli usmjeriti na nju. Ona je ispunila našu samoću i istinski nas usrećila. Tri godine nakon nje stigla je i Natalia. Do tada se puno toga promijenilo, ali učinak je bio isti. Ona je upotpunila našu obitelj. Sada više nema mjesta za samoću, ponekad je čak priježljkivana...

Naše obitelji su u različitim državama i to se prije nije izgledao veliki problem, no sada, s djecom, to donosi mnogo komplikacija, posebno u vezi jezika. Nastojimo da naše kćeri govore i poljski i hrvatski, ali nam to za sada baš i ne ide od ruke. Maria tvrdi da je engleski baš "njen" jezik. Rječnik joj je najbogatiji na engleskom, što zbog male škole koju pohađa što zbog televizije i prijateljica s kojima se druži. Znanje hrvat-

skog i poljskog joj je pasivno, što se svakim boravkom u zemlji znatno poboljšava. I daje priliku svima da nauče nešto novo. U ožujku ove godine bili smo mjesec dana u Poljskoj kako bi proveli vrijeme s bakom i ujakom. Baka je trpjela jer nije razumjela Mariju koja joj se obraćala izričito na engleskom. Jednog dana Maria upita baku može li joj pripremiti čaj s limunom (na engleskom). Baka joj odgovori na poljskom kako ju ne razumije i zamoli je da joj kaže na poljskom. Maria ponovi na engleskom glasnije: "Tea with lemon"! Razgovor se ponovio još nekoliko puta dok se baka nije sjetila zatražiti pomoći tumača. U sljedećim je razgovorima Marija uvijek nastojala baki izgovarati rečenice (na engleskom) na uho kako bi je baka bolje razumjela. Nakon mjesec dana zaključili smo da je baka položila prvi stupanj u poznavanju engleskog jezika.

S vremenom sve smo se više privikli na život ovdje i pronašli puno engleskog u nama. Od početka nas je zapanjivala različitost. Naši prijatelji su iz Švedske, Mađarske, Italije, Filipina, Nigerije, Indije... i svi živimo u istom mjestu. Ta raznolikost čini nas građanima svijeta, uči nas toleranciji, poštovanju i obogaćuje nas dragocjenim iskustvima. Oduševljen tom raznolikošću Michal je osnovao Udrugu Poljaka, a zatim pronašao posao te se sada bavi strateškim razvojem etničkih manjina na području županije Hertfordshire. Osjeća da tako može najbolje doprinijeti izgradnji ujedinjenog svijeta.

(2) Ana D.

No kako vrijeme prolazi, sve više osjećamo potrebu za domom. Gdje je naš dom? Obitelji nas pitaju "kada se vraćate?" Tko se od nas vraća, a tko seli iznova? Vjerujemo da i za taj korak treba doći pravi trenutak. U tome već imamo iskustva. Jedne godine definitivnu odluku o danu povratka kanili donijeti za Božić. Michal je radio posao koji mu se nije sviđao, živjeli smo u stanu koji nam nije odgovarao, tri obitelji s kojima smo se družili preselile su se i k tome-čekali smo Nataliju. Bili smo osamljeni i nezadovoljni situacijom koja nas je okruživala. Nismo više razumjeli što radimo ovdje. Međutim, prije Božića moja kolegica s posla ponudila nam je kuću svoje pokojne majke u najam za nisku cijenu, a istodobno smo upoznali mladu obitelj s djevojčicom iste dobi kao Maria. Na naše iznenadenje par je dolazio iz istog grada kao Michal, čak iz obližnjeg kvarta. U siječnju Michal je našao novi posao kojim je i dan danas oduševljen. Bog nam je jasno dao do znanja da nas još želi ovdje i nije se dao nadmašiti u svojoj darežljivosti. ■

*Michal predstavlja
Nataliju njezinu
sestru Mariju*

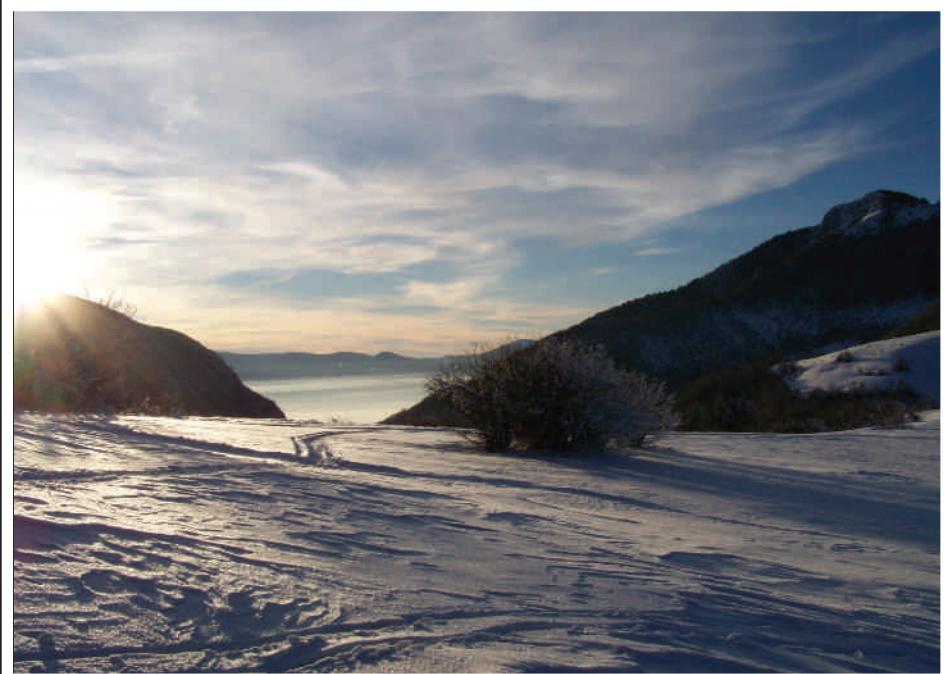

Najveće i najsigurnije bogatstvo je zadovoljstvo onim što imamo
Marko Tulije Ciceron

Zimska *idila*

slike
**Branimir J.
Kovačević**

Poznavati Boga moguće je samo u sebi. Dok ga ne nađeš u sebi,
nećeš ga naći nigdje. Nema Boga za onog tko ne zna da ga nosi u sebi.
Lav Nikolajević Tolstoj

**Svi živimo pod istim nebom,
ali su nam obzori različiti**
Konrad Adenauer

**Male stvari stvaraju savršenost,
a savršenost nije mala stvar**
Michelangelo Buonarroti

**Ni u svojim najljepšim snovima
čovjek nije mogao smisliti
nešto lješe od prirode**
Alphonse de Lamartine

Dok smo svi
lelujali
u blagdanskom
ozračju, on je
čvrsto stiskao
svoje dvije vrećice
i žurno gazio
cestom sred
kišne noći!
Na Badnjak?!

Tko je, kamo će?

Badnjak na cesti

Gabrijel Kovacevic

**Branimir J.
Kovačević**

Svake godine Božić kao da stigne ranije nego se pripravimo. Uvijek žurba pri dovršavanju. Isusovo rođenje se treba desiti u srcu, ne po okrećenim zidovima i mirisnim pećnicama, ali tradicija je uvijek izražena.

Na Badnju večer dovršimo to, a onda je došlo vrijeme za ponoćku. Pošli smo u Vepric, svetište Majke Božje, u blizini Makarske. Na mokroj cesti usred noći pažnju mi privuče pješak. Hodao je u suprotnom smjeru.

Danju mi to ne bi izgledalo neobično, ali ovako sve je bilo "pogrešno". Čovjek s dvije vrećice u rukama pješači iz smjera Makarske prema nigdje. U blizini nema naselja kamo bi se mogao uputiti. Do Makarske je par kilometara, i do prve kuće također. Nizali su se upitnici.

No tražeći parking i mjesto u crkvi, ubrzo zaboravimo na neobičnog čovjeka...

Nakon mise, don Alojzije kao dobar domaćin, pozva sve u pokrajnju dvoranu da nas počasti kolačima. Prigoda je to da se u toploj ozračju sagledamo i čestitamo blagdan. Lijep običaj, pogotovo tu gdje se okupevjernici iz različitih župa.

U povratku prepričavasmo zanimljivosti tog susreta, a onda, blizu svog mjesta, desetak kilo-

metara dalje od Veprica, ušutismo. Svaka riječ bijaše suvišna.

Na cesti je opet bio onaj čovjek s dvije vrećice u rukama i žurnim korakom išao prema nigdje.

Stigosmo kući ne rekavši više od par riječi. Ostali podoše na spavanje, a otac i ja se vratismo na magistralu. Htjeli smo potražiti onog nevoljnika.

Dok smo svi lelujali u blagdanskom ozračju, on je čvrsto stiskao svoje dvije vrećice i žurno gazio cestom sred kišne noći! Na Badnjak?! Tko je, kamo će?

Naumili smo ga odvesti kamo se uputio, ne razmišljajući gdje je to. Proteklih sati cesta je bila pusta, jer većina nas se okupila u svjetlucavo okičenim crkvama. Nakon ponoćnih misa odjednom nagruňe vozila. Kao roj svijetlih baja, kao da raznose iskrice s božićnih jelki. U drugim okolnostima izvanredan ugodaj, ali sada kad smo zagledali rub ceste tražeći čovjeka što pješači dok nas zasljepljuju svjetla drugih vozila, nestade idile.

Kad čovjek želi napraviti iskorak u pozitivnom smjeru, mora računati na niz otežavajućih okolnosti. Upravo po tome sam siguran da pravilno postupam! U nepreglednoj krivini stadosmo da primimo neobična putnika.

Gledao nas je u čudu, ali se odvaži, uđe i sjede na zadnje sjedište. U rukama mu dvije vrećice, kao neizmjerno važna prtljaga. Sjedio je kao srna plah, spremam svaki čas iskočiti iz vozila.

Zapravo to i nije čudno, jer ni ne pitajući ga ništa vozili smo dalje u smjeru kojim je već satima hodao. Kad bi nas neko vozilo osvijetlilo, u retrovizoru bih pogledao te oči ispod mokre pletene kape.

Započinjao je razgovor s velikom dozom nepovjerenja. Vozio se s nepoznatim ljudima koji su mogli biti prijetnja njegovom životu, njegovoj imovini koju je čvrsto držao u vrećicama, ali ni nas dvojica nismo bili u dominantnoj poziciji. Ako je naoružan, obojica smo mu lak plijen!

Ali čemu takva promišljanja? Badnjak je, on ide svoj putem, mi svojim... steli smo se i nastavili zajedno.

Prolazili smo kraj proširenja uz cestu, gdje je bilo parkirano policijsko vozilo. Komentirao sam to kao splet sretnih okolnosti po našeg putnika, jer da su ga vidjeli kao pješaka, zacijelo bi ga legitimirali, a onda možda i odvezli u policijsku postaju ako nema osobne dokumente. Hodati tri sata od Makarske, a onda biti vraćen u makarsku policijsku postaju, sizifovski beznadežno!

Htio sam vidjeti njegovu reakciju na spomen dokumenata i policije. Nije se doimao uzne-miren. Naglašavao je da ima uredne dokumente, da je upravo ova ophodnja kraj njega prošla, ali ga nisu ništa pitali...

Priča je krenula u smjeru podrijetla i osjetih se krajnje licemjerno. Tko sam ja, tko je on, u kojoj državi i u kakvim pozicijama, da se sad spominjemo toga?

Ivica P. je beskućnik i smješten je u domu za beskućnike u Splitu.

Podrijetlom je iz Sanskog Mosta, gdje mu žive sestra i majka. Devet godina je u Hrvatskoj. Odrastao je u komuni za ovisnike gdje je zbri-nut i odgojen. Za vrijeme rata, dok je bio dječak, ubijen mu je otac. Ne reče da je poginuo, već da je ubijen! Reče i od koga, no u ovaj priči to nije bitno.

Rođen je u drugoj državi i spomenusmo pitanje osobnih dokumenta. Nije htio pričati o tome, nego kratko reče da ima jake veze! "Jake veze" zvučao je tragikomično s obzirom na njegov beskućnički status. Veli da traži posao, ali ga nitko ne želi, jer boluje od epilepsije.

Zašto je tu večer bio u Makarskoj?

Župnik crkve Kraljice Mira, dao mu je nešto pomoći koju je nosio u te dvije vrećice. Vjerojatno je svećenik u svojim obvezama smet-

nuo s umu da mu povratak može krenuti ovako. Ivica je na kolodvoru shvatio da do jutra nema autobusa za Split, pa je krenuo pješice. I to je sva priča.

Zaključih da nije prvi put dobio pomoć na ovom mjestu. Ali u ovoj priči nedostaje osjećaj za udaljenost između Makarske i Splita?

Komentirao sam: "Ipak se Bog brine za Ivicu svog i poslužio se nama da mu tu večer osiguramo povratak!"

Veli da se ponekad moli Bogu, ali da je njemu uvijek isto.

Pričao je o smještaju u domu, gdje može pres-pavati, ali dan provodi na cesti.

Nadomak Omiša upitah ga ima li osjećaj kad bi stigao da je nastavio pješaći? Djetinjasto reče da ne zna, ali da iz Omiša ima lokalni autobus za Split. Pomislih da ipak ima pojma o vremenu i prostoru, jer ujutro kad je mogao očekivati auto-bus dopješačio bi tu.

Potvrdih da bi to bilo moguće, ali cijelu bi noć hodao po kiši.

Jednostavno odgovori, da mi ne znamo što on sve može izdržati.

Opustio se i pričao o nagibnim vlakovima i kako brzo stigne do Zagreba. Spetljao se spominjući cijenu karte. Kad se osjeti ranjiv, neskriveno prekide razgovor.

Kao što na spomen "jakih veza" ušuti, tako ne reče kako se "šverca" u vlaku.

Sakrije li se u toalet kad je kontrola karata? Jasno odgovori da su tada toaleti zaključani, ali ne otkri tajnu.

Uspije li svaki put?

Opet jednostavan odgovor, da nije uvijek, ali tad izide iz vlaka i sačeka sljedeći!

Da, može se putovati i bez karte, samo treba biti u takvoj (ne)prilici koja podrazumijeva spremnost na istjerivanje i novo "švercanje".

Reče da poznaje sva mjesta od Splita do Zagreba, da u Slavonskom Brodu ima djevojku, ali mu se ona nekad javi, a nekad kaže da ga ne poznaje. Tada je bio rječit i skoro je podviknuo pitajući se zašto su djevojke takve.

Njegovoj percepciji ipak nedostaju sastavnice da poveže cjeline.

Prilično zbumen stanjem njegovog hendikepa jedva sam ga prebacio na drugu temu.

Dugo sam promišljao o traumi što je poremetila jedan običan život pretvarajući ga u konfuznu agoniju isprepletenu snalažljivošću i potpunim raskorakom u realitetima.

Stigli smo pred željeznički kolodvor u čijoj blizini je njegov dom. Izšao je iz našeg "nagibnog vlaka" i nestao u svitanju božićnog jutra.

A
♦A
♣A
♥A
♠A
♠

Kockanje?

Siguran gubitak!

Patološko kockanje se razvija godinama, ispočetka kao zanimljivost, igra, razonoda, da bi se malo po malo pretvorilo u tešku ovisnost

Sportske kladionice, automat klubovi i casina postali su dio naše svakodnevnice. Ušuljali su se pod izgovorom zabave i razbibrige, koja dobro dođe čovjeku umornom od svakodnevnih obveza i stresova. Pored njih prolazimo a da ih gotovo i ne primjećujemo: jednostavno su tu, poput kazališta, kina, prodavaonica živežnih namirnica... i tko bi mogao pomisliti da se u njima nešto loše može dogoditi. Tu i tamo čuje se o nekom tko se jako navukao na klađenje ili igranje, ali sve ostaje na razini informacije koja se svakako ne tiče nas.

I ne pomišljamo da se u tim prostorima često odvijaju prave drame, ali ne sportske, već životne, bolne, koje mnogima donose patnju.

Kao i svaka ovisnost tako i patološko kockanje ne dosegne odjedanput svoj krajnji stadij. Ono se razvija godinama, ispočetka kao zanimljivost, igra, razonoda, da bi se malo po malo pretvorilo u tešku ovisnost. Patološko kockanje spada u kategoriju Poremećaja kontrole poriva a karakteristika mu je *nesposobnost suzdržavanja od izvođenja nekog poriva ili nagona koji je opasan za druge ili za samu osobu i koji je, nakon što se izvede, obično obilježen ugodom*.

Kako bismo kockanje mogli definirati kao patološko ono se mora pokazivati u najmanje pet od sljedećih deset simptoma:

zaokupljenost kockanjem (učestalo prepričavanje kockarskih događaja, planiranje budućih kockarskih pothvata ili smišljanje načina da se dođe do novca za kockanje);

potreba za sve većim ulozima

ili rizicima kako bi se postigla željena razina uzbudjenja;

učestali naporci da se kontrolira, smanji kockanje ili prestane s njim;

nemir i razdražljivost prigodom pokušaja smanjivanja ili prestanka kockanja;

kockanje kao način bijega od problema ili ublažavanje nekih neugodnih raspoloženja (deprese, osjećaja krivnje, bespomoćnosti);

nakon gubitka novca na kockanju kockar se često vraća slijedećeg dana kako bi ga nadoknadio;

laži prijateljima i članovima obitelji kako bi se prikrio stupanj uvučenosti u kockanje;

nezakonita djela kao što su kradje, krivotvorena, prijevare, pronevjere kao bi se financiralo svoje kockanje;

ugrožavanje ili gubitak važne veze, posla, obrazovne ili poslovne mogućnosti zbog kockanja;

oslanjanje na druge za nabavljanje novca kojim bi se olakšala očajna financijska situacija prouzročena kockanjem.

No već prisutnost jedne od navedenih stavki *jasno* ukazuje da je osoba na dobrom putu prema oboljenju, koje redovito

Boris
Vidović

započinje s prvim uplaćenim iznosom u kladionici ili automat klubu. Sastav je razumljivo da patološkim kockarima ne postaju sve osobe koje uplate listić, jer čak 85% populacije na ovaj ili onaj način kocka, što se naziva *socijalnim* ili *društvenim* tipom *kockanja*. Karakteristika mu je da se ono ograničava na određeno razdoblje – jednom na mjesec ili više puta na mjesec – uz predviđene i prihvatljive gubitke.

One osobe koje se često i ponavljano kockaju u posljednjih 18 mjeseci su osobe *visokog rizika za razvoj problematičnog kockanja*. Oni imaju 1 ili 2 problema koje smo naveli ranije, dok *problematično kockanje* izaziva probleme u važnim životnim područjima, kao što su obitelj i zaposlenje. Ova skupina ljudi kocka učestalo i ima 3 ili 4 problema vezana uz patološko kockanje. Podaci govore da je ovakvih, problematičnih kockara u Hrvatskoj trenutno oko 5% od ukupne populacije, što znači da oko 300.000 ljudi spada u ovu skupinu.

Krajnji stupanj ovog problema manifestira se u *patološkom* ili *kompulzivnom kockanju*, a riječ je o osobama koje u posljednjih 18 mjeseci učestalo kockaju i imaju 5 ili više problema povezanih s time. Procjene o tome koliko osoba ima ovaj poremećaj variraju od 1 do 7%, što bi značilo da, u najboljem slučaju, u Hrvatskoj ima oko 50.000 patoloških kockara. Nažalost, liječnici koji se bave ovom problematikom upozoravaju da je taj broj puno veći i da iznosi oko 100.000 ovisnika!

Sličnosti i razlike s drugim ovisnostima

Kao i kod ovisnosti o opijatima i ovdje se prolaze slične faze, koje uključuju zadovoljstvo prvog dobitka ili iskustva, zatim

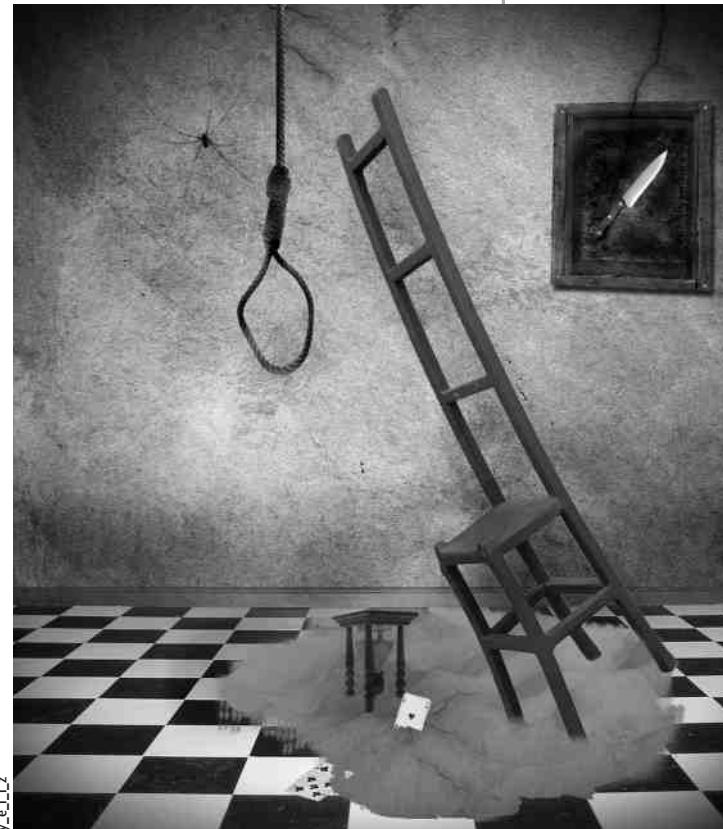
iskustvo pomutnje i korištenje objekta ovisnosti za bijeg od boli i emocionalnog nezadovoljstva. I jedna i druga skupina ne uspijevaju kontrolirati i zaustaviti nagone, te niječu ozbiljnu depresiju i promjene raspolaženja. I dok su ovisnici o opijatima vezani za tvar koju moraju unijeti u sebe, ovisnici o kocki su vezani ne toliko novcem koliko samim igranjem odnosno akcijom. Paradoksalno je da je nivo pobuđenosti u mozgu kod kockara za vrijeme igranja veći kada gube nego kada dobivaju, što znači da sam novac u cijelokupnom procesu kockanja nije na prvom mjestu. Na taj način gubljenje u stvari predstavlja podražaj koji potiče osobu na još učestalije kockanje, kako bi se zadržao nivo uzbudjenja.

Ipak, postoji bitna društvena razlika između ovisnika o kockanju i ovisnika o opijatima, a to je da je ovisnost o kockanju puno teže otkriti za razliku druge ovisnosti. Osoba koja je ovisna o kocki po vanjskom izgledu se ne razlikuje od osobe koja nikada nije uplatila listić sportske kladionice, ali se zato razlikuje od osoba koje u većim količinama konzumiraju alkohol ili drogu. I dok se ovisnost o alkoholu i drogi javno osuđuje i prepoznaje kao bolest, tek se u posljednje vrijeme ozbiljnije pristupa ovisnosti o kockanju. Razlog tomu je i društvena prihvaćenost kockarnica i kladionica, a reklamiranje na televiziji i drugim sredstvima priopćavanja otežava percepciju kockanja kao opasne zabave.

Kockanje pogda sve dobne skupine. Najviše ih je ipak u dobi između 35. i 45. godine, oko 55%, a do 35. godine kao i iznad 55. ih ima oko 35%. Obitelske studije pokazuju kako se kockanje kod mladih često javlja tamo gdje jedan ili oba roditelja kockaju ili su ovisni o alkoholu, dok su kod samih kockara često prisutni i drugi poremećaj, poput depresije, anksioznosti, i antisocijalnog poremećaja ličnosti.

Patološko kockanje jest još jedan simptom stanja društva, u

Gubljenje u kockanju predstavlja podražaj koji potiče osobu na još učestalije kockanje, kako bi se zadržao nivo uzbudjenja

kojem se svom silinom nameće potrošački mentalitet, koji za posljedicu ima manjak interesa za drugoga i za zajedničko dobro. A upravo su prave životne vrijednosti, poput ljubavi prema drugome, priateljstva, zauzetosti za zajedničko dobro, najbolji lijek za očuvanje psihičkog i duhovnog zdravlja osobe.

Danira Matijaca:
"Uvijek sam bila
jako sretna kad
bih 'pridobila'
nekog 'običnog',
'malog' čovjeka
da stane pred
kamere i govori
o svojoj vjeri bez
straha."

Predstavite se našim
čitateljima.

Rodjena sam 1971. godine u Splitu. Tu sam završila osnovnu i srednju školu, a potom i Prirodoslovno-matematički fakultet, smjer fizika - politehniku. Kao studentica povremeno sam pisala za Glas Koncila i IKU, te snimajući ankete na ulici, surađivala s don Mirkom Mihaljem u realizaciji vjerske emisije na Radio Splitu. Nekoliko godina predavala sam fiziku u osnovnoj i srednjoj školi, te tehnički odgoj i informatiku u osnovnoj školi. Prije jedanaest godina udala sam se za Antona Matijacu, kojeg sam upoznala u sastavu Sperantes i u Franjevačkoj mlađeži, okupljenoj pri samostanu sv. Frane u Splitu. Nakon što sam rodila dvoje djece - Franu i Anu,

Odgajati se za sposobnost uočavanja dobra

Danira Matijaca svestrana je medijska djelatnica u Tiskovnom uredu Splitsko-makarske nadbiskupije i majka četvero djece

**Dina
Perkov**

upisala sam izvanredni studij knjižničarstva u Zadru, te čekajući na stalni posao knjižničarke, dobila ponudu za rad u Tiskovnom uredu Splitsko-makarske nadbiskupije. Tad sam, uz don Ivana Bodrožića kao urednika, bila suvremenitljačica emisije "Vjera i život" na Radio Splitu. Također, počela sam voditi i vjersku emisiju na TV Jadran, koja se na početku zvala "Ustanite, hajdemo!", a danas se zove "Vidljivi tragovi". Nakon što sam rodila treće dijete - dječaka Pavla, nastavila sam uređivati i voditi

emisije "Vjera i život" i "Vidljivi tragovi". Prije godinu dana rodila sam i četvrto dijete - djevojčicu Mariju Klaru, pa sam trenutačno na porodiljskom dopustu.

Koji su vaši životni interesi i prioriteti?

Ono što u životu volim raditi je pisanje, snimanje i video montaža. Također, u srednjoj školi otkrila sam da me snažno privlači scenska umjetnost, napose gluma. Međutim, na tom sam se području okušala samo amaterski, i moram priz-

nati da sam u tome silno uživala. Radeći kao novinarka otkrila sam čari snimanja i video montaže. Zato danas, dok koristim porodiljski dopust, rado napravim pokoj glazbeni spotiće. Međutim, u svemu što danas radim, gotovo da sam potpuno samouka. O novinarstvu i vođenju emisija učila sam, i još uvijek učim, slušajući i gledajući druge. Isto je i sa snimanjem, i s video montažom. Zanimljivo je da danas radim ono za što se nikad nisam školovala, i što nikad nisam ni planirala da će raditi.

Na profesionalnom polju prioritet mi je usavršavati se i stalno učiti. Na osobnom, htjela bih što i svaki čovjek - biti sretna, a na temelju dosadašnjeg životnog iskustva, zaključujem da sam sretna onoliko koliko nalikujem svome Stvoritelju.

Medijski ste djelatnik, okušali ste se u tiskanom mediju, na radiju i televiziji. Kako pristupate radu u medijima i koji vam je najbliži?

Ne znam koji mi je bliži, ali znam s kojim mi je lakše. To je radio! Tu sam najsamostalnija, ne trebam previše misliti na svoj izgled, lakše mi je urediti i realizirati emisiju, lakše je pronaći gosta. Televizija je zahtjevnija. Morate misliti na to što ćete obući, frizura vam uvijek mora biti pristojna, gosta je teže pronaći, jer velik je broj ljudi koji se osjećaju nelagodno pred kamerom, itd... Televizija mi je "teška" i zato jer u realizaciji emisije radim puno poslova - od dogovaranja s gostima, pisanja scenarija, do snimanja i montiranja popratnih priloga. No, moram priznati, zato je zadovoljstvo, kad TV emisija "uspj-

je", veće. Na rad u tiskanom mediju gotovo da sam zaboravila. Pretpostavljam da je to lakše.

U radu ste se susreli s mnogo ljudi, da li biste mogli izdvajati neki od tih susreta. Koji vas se najviše dojmio?

Uvijek me se silno dojme ljudi koji puno toga znaju, ali i oni koji puno toga čine. Teško mi je bilo koga posebno izdva-

jati. Osobno sam uvijek bila jako sretna kad bih "pridobila" nekog "običnog", "malog" čovjeka da stane pred kamere i govori o svojoj vjeri bez straha.

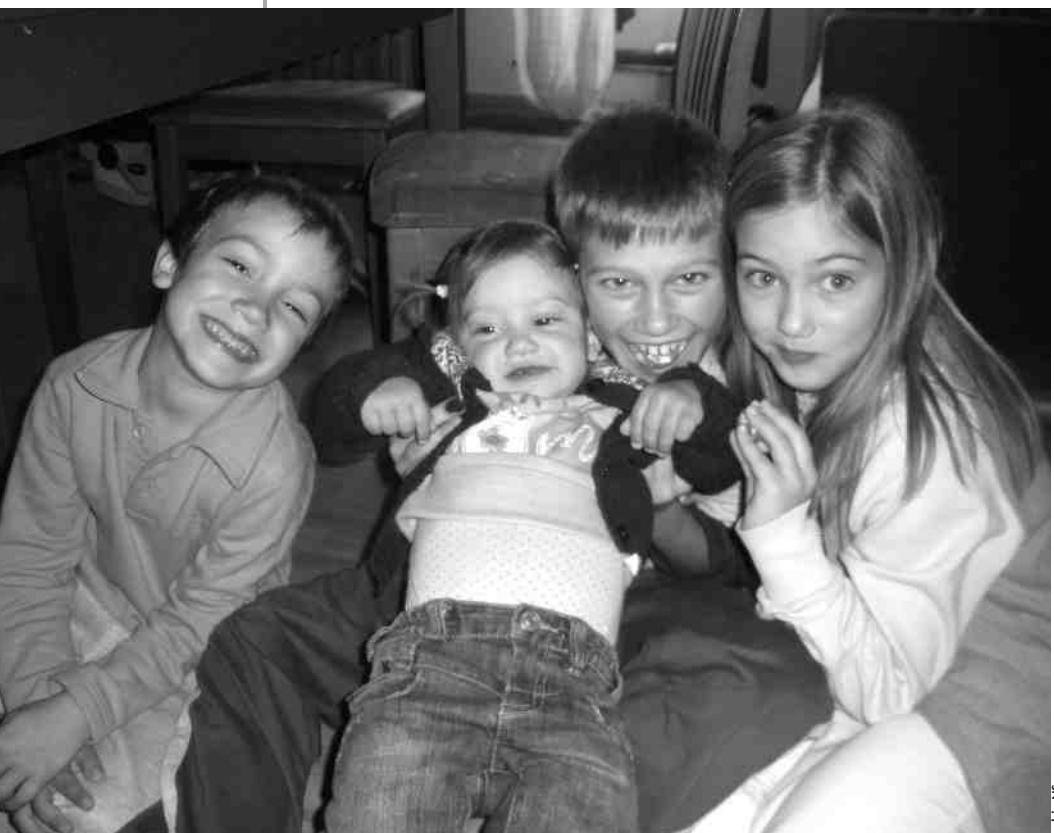
Na koji način kroz medije nastojite prenositi općeljudske i kršćanske vrednote?

Misljam da je važno donositi priče koje će uvjeriti našu javnost da u svijetu, pa tako ni u Hrvatskoj, nije sve crno. Misljam da se svi moramo odgajati za sposobnost uočavanja dobra. To ne znači da ćemo zato ignorirati ono što nije dobro. Naprotiv! Misljam da svakog od nas dobro stimulira da čini dobro i boriti se za ispravljanje onog što je loše. Zato je važno da se kršćani ne boje, da stanu pred mikrofone i kamere, da svjedoče... Moja je uloga u svemu tome pronaći što veći broj takvih svjedoka. Također, mislim kako se nikoga u razgovorima i nastupima ne smije osuđivati, omalovažavati, ismijavati, niti mu se obraćati svisoka. Vjerujem da kršćanski mediji postoje zato da Kristovu poruku donesu u sve domove, a pogotovo u one koji još nisu upoznali Krista.

Danira i Anton Matijaca s njihovih četvero djece. "Misljam da vrijeme u kojem živimo, na mene i moje shvaćanje braka i obitelji, nije baš puno utjecalo", kaže Danira.

(3) arhiv NS

obiteljima, svakog dana, ili barem jednom tjedno, bacali i odrasli, ovaj bi svijet bio prekrasan. "Ljubi prvi!" - to je zapovijed koja ruši sve prepreke među ljudima i gradi mostove!

Otajstvo Božića – što znači za vas, za vašu obitelj, kako ga obilježavate?

Božić je djeci blještavilo i šušur, nešto raskošniji stol s kolačima, bor ili jelka sa šarenim ukrasima. No, kako rastemo, ne zadovoljavamo se više samo onim vidljivim znacima blagdana. S odrastanjem, duhovnim i tjelesnim, postajemo pastiri u potrazi za Novorođenim Kraljem. Potraga je uvijek napor, ali Onaj tko traži Boga zna da je itekako vrijedno krenuti u takvu potragu. Naši su obiteljski Božići, po onom izvanjskom, uobičajeni, a po onom unutarnjem i nevidljivom, onakvi kakvih ih učini naša povezanost s Kristom. Uvijek nam je bilo najljepše kad bismo Badnju Večer, kao i Božić, više ispunili pjesmom i molitvom, a manje zamatanjem darova, dogotovljavanjem jela i uređivanjem kuće.

Sjećate li se nekog Božića posebnog za vašu obitelj?

Svaki je bio ljepši kada smo imali "pravu bebu" pod borom, bilo da je ona bila u maminom stomaku, ili u našem naručju.

Što biste poželjeli čitateljima Novoga svijeta?

Želim svim čitateljima za Božić poželjeti da budu i ostanu Božja djeca. Svim mamama i tatama želim puno strpljivosti i vjere u odgajanju djece, i da ne zaborave učiniti ono što je najvažnije - pomoći djeci da upoznaju i zavole Krista! Mislim da je to prioritet nad svim prioritetima! Sve ostalo, kako bude, a sigurno će biti dobro! ■

"Koliko nam god djeca zadaju briga i posla, toliko nas god, ako ne i još više, pune osjećajima sreće i ponosa."
Na slici:
Matijaca juniori.

Supruga ste i majka četvero djece. Što za vas znači obitelj i kako se osjećate u ovom vremenu koje je izgubilo pojам o obitelji kao temeljnoj stanici društva?

Žao mi je zbog ljudi koji nisu iskusili radost obiteljskog zajedništva. Žao mi je zbog onih koji misle da je brak samo ugovor na papiru. Žao mi je zbog onih koji se rastavljaju jer misle da nemaju izbora. Žao mi je zbog onih koji ne shvaćaju da je ljubav velikodušna, da ne traži svoje, da se ne hvasta i da nikad ne prestaje. U braku, kao i u životu, mora se čovjek boriti i truditi. Samo oni koji su spremni na "suze" i "znoj", mogu se nadati dubokoj i trajnoj radosti. Brak je, kao i život vječni, nešto što se osvaja, iz dana u dan. Tako je i s roditeljstvom. Koliko nam god djeca zadaju briga i posla, toliko nas god, ako ne i još više, pune osjećajima sreće i ponosa. Mislim da vrijeme u kojem živimo, na mene i moje shvaćanje braka i obitelji, nije

baš puno utjecalo. Ne znam koliko je na druge.

Susret i susreti s Pokretom fokolara?

Pokret fokolara upoznala sam tako da sam pripremala emisiju o njemu. Prije svega, dojmili su me ljudi koji se ne boje svjedočenja, koji ne izbjegavaju medijske nastupe, koji su u ophodjenju s ljudima iznimno srdačni. Kad sam malo više istražila pokret, shvatila sam koliko je evangelizacijskog potencijala u onome što je pokrenula Chiara Lubich. Veliki dio toga već se koristi, ali veliki je i dio onoga što se tek ima iskoristiti. To, dakako, ovisi i o ljudima koji čine i koji će ciniti taj pokret. Moja djeca odlaze na susrete Gen 4 i svaki put se vrati oduševljeni nakon toga.

U vašoj obitelji svoje mjesto ima i kocka ljubavi...

Moram priznati da je oni brzo rastave... No, šalu na stranu! Kad bi takvu kocku u svim

Nastavlja se procjenjivanje štete, kako u Pakistanu tako i u Haitiju

Zamislite kako se kreće masa vode velika kao cijela površina Velike Britanije i kako je ništa i nitko ne može obuzdati. Pustoši cijele pokrajine: nastambe, osobe, automobile, polja, farme. Zamislite rijeke kako se prelijevaju, obitelji koje gube sve što imaju, mjesecima poplavljena sela ili zasuta odronima zemlje.

Tako se može donekle predočiti ogromna nesreća koja je pogodila Pakistan u vrijeme monsunskih kiša. Velike poplave ugrozile su 78 od 121 regije zemlje, izravno je pogodeno 14,1 milijun ljudi, a neizravno još 6,2, srušeno je 1,1 milijun kuća, a oštećeno još 800 tisuća.

Kako se analizira šteta i broje gubitci, postaje jasno da je riječ o nesreći bez premca. To je jedna od najsloženijih situacija s kojima su se humanitarne organizacije ikada suočile. Sada je kritična sjetva. Poplave su najviše pogodile seljake i radnike. Ima gladi i dolazi do oružanih napada i pljačke kamiona.

Jedan volonter koji je posjetio kamp od šest tisuća izbjeglih, gdje treba čekati u beskrajnim redovima da bi se došlo do malo vode, prijavljava: "Ljudi ne znaju što činiti. Izgleda da se život zaustavio. No, dojmljiva je njihova sposobnost da se suočavaju s protivštinama, njihovo strpljenje. Iako su izgubili sve, ne bune se, izgleda da imaju mir, zahvaljuju Bogu što su živi."

Oni koji su bili smješteni u razredima početkom školske godine morali su se premjestiti u šatore kako bi omogućili djeci da pohađaju školu. To rješenje neće biti provizorno, iako je

arhiv CN

U red za vodu

zima na vratima i nema tople odjeće, cipela, madracu, deka... Ali ima i znakova nade. Navodimo jedan od brojnih primjera. Među onima koji su primili pomoć je i malena Mishma koja je bila ranjena i pala je u komu. Malo po malo konačno joj ide na bolje. Nalazi se u bolnici u Rawalpindiju i počela je jesti, iako može uzimati samo tekućinu. Zahvalnost njezine obitelji iz Pakistana stiže do nas.

Pakistan smo zaboravili suviše brzo, tek par mjeseci nakon nesreće. Što onda reći o tragediji potresa u Haitiju u siječnju 2010.? Najprije je 2004. uragan Jeanne pogodio ovu malu zemlju na Karipskom moru, a u siječnju 2010. ono malo što je bilo obnovljeno srušio je razaran potres. Bolnice, predsjedničke palače, kuće od blata – malo je ostalo od zgrada glavnoga grada Port-au-Princea.

U Haitiju, najsiromašnijoj zemlji američkih kontinenata, živi se stalno u izvanrednom stanju, s više od tri milijuna pogodenih, što je više od trećine ukupnog stanovništva zemlje, i više od 200 tisuća mrtvih.

Prioriteti su opskrba vodom i hranom. Nastavlja se rad na postavljanju WC-a, ali će biti potrebne godine da se uspostavi red u tom dijelu zemlje sličnom velikoj hrpi ruševinama, u kojima živi tisuće napuštenih ljudi. Mnogi su utaboreni na ulicama, a tko može bježi na selo u potrazi za nadom. Život se nastavlja usprkos svemu i traži se normalnost. Tako se u šatorima živi, u šatorima se sanjari, u šatorima se oplakuju izgubljeni ljudi i u šatorima su uz mnoštvo poteškoća djeca počela učiti. Sredstva na raspolaganju su oskudna. Potrebna je pomoć svih da bi se opet izgradilo gospodarsko i društveno tkivo koje više ni ne postoji.

Tragedija Haitija na dramatičan se način vraća u dnevne kronike, ovaj put zbog pojave kolere, bolesti siromašnih.

Sara Fornaro

U jednom prihvatom kampu u Pakistanu ljudi čekaju u redu za vodu

Tko bi želio pomoći unesrećenom stanovništvu Pakistana i Haitija, može to učiniti i uplatom na račun Pokreta fokolara 2360000-1101456527, s naznakom "za Pakistan" ili "za Haiti".

O obitelji

Koliko televizija pomaže djeci i mladima da shvate političku stvarnost?

Zahvaljujući televiziji, mlađi TV-gledatelji uče prepoznavati nacionalne i međunarodne političke ličnosti, slušati njihove poruke i upoznavati se s najistaknutijim političkim problemima. Brojne studije pokazuju da je najmlađima televizija glavni izvor političkih obavijesti. Adolescenti upravo medijima pripisuju važnu ulogu u oblikovanju svojih političkih stavova. Prema njihovim iskazima, готовo uvijek mediji više od roditelja, prijatelja i učitelja utječu na njihove političke stavove. Velika je opasnost u tome što medijske kronike, ako se ne protumače i ne objasne u obitelji, školi i drugim odgojnim i društvenim ustanovama, djeci (ali ne samo djeci) postaju jedina politička stvar-

S mladima

Vec dvije godine hodam s mladićem, ali prije nekoliko mjeseci upoznala sam prijatelja svojega brata i, ne zeleći, zaljubila sam se u njega.

F. C.

Teško je biti istodobno zaljubljen u dvije osobe. Možda si se zaljubila u prijatelja svojega brata jer si u njemu otkrila osobine koje ne nalaziš u svojem dečku. Misliš, međutim, da si još uvijek zaljubljena u njega, a zapravo se bojiš prekinuti s prošlošću koja

obiluje i sretnim trenucima, navikama koje ulijevaju određenu sigurnost.

Međutim, brak je ozbiljna odluka, lijepa, ali i zahtjevna, a za kršćane je on istinski put posvećenja. Za to je potrebna odgovarajuća priprema. Treba ocijeniti postoje li, osim snažnih osjećaja, i

vana i izvještena o političkim događajima. Što iz toga možemo zaključiti? Ako djecu i mlađe smatramo punopravnim građanima, a ne budućim građanima, trebao bi im se omogućiti pristup obavijestima iz nacionalnoga ili lokalnoga političkog života u dnevnim novostima ili političkim emisijama, bilo kao gledateljima – uzimajući u obzir njihove potrebe i zanimanja – bilo kao sudionicima, tako da svoja mišljenja i bojazni mogu izraziti i na televiziji.

M. R. Pagliari

drugoga, mora se uklapati, ali istodobno mora biti izvorom užajmnoga obogaćivanja. Vrijednost zaljubljenosti treba ocijeniti i u svjetlu odgovora na ova pitanja.

Ako se, ipak, ne uspiješ odlučiti, možda bi bilo dobro prekinuti na neko vrijeme, prestati se vidati i s jednim i s

Zaljubljena sam u dva mladića

zajedničke vrijednosti: kako značenje za obe ima vjernost, spolnost, život, vjera, odgoj djece...? Osobito je važna karakterna podudarnost. Ona ne znači da morate biti isti, već morate posjedovati određenu sukladnost. Karakter jednoga mora biti spojiv s karakterom

drugim mladićem – kako bi mogla razmisiliti. Nauči strpljivo čekati, budi izvorom radosti ljudima s kojima živiš i susrećeš se i mirno živi svoju mladost. Vidjet ćeš da ćeš u određenom trenutku jasno razumjeti i znati.

M. i R. Scotto

S psihologom

Imam 18 godina. Često mi se događa da doživim osjećaje ugodne koji su u suprotnosti s mojim načelima... i dopustim da me povuku, kao kada hodam s više djevojaka istodobno, a poslije se osjećam prazan.

Mnogi kažu da kad imаш više djevojaka to je znak da si privlačan. Što mi savjetujete?

Mario

Dragi Mario, hvala na tvom pismu i na onome što pišeš, a što

svjedoči o tvojoj velikoj osjetljivosti.

Je li ti se ikada dogodilo da si se našao

u situaciji kad si razumski znao da nešto moraš učiniti, ali se osjećajno nisi uspio odlučiti tako postupiti?

nalan pristup našim osjećajima možemo se oslobođiti onih koji nas paraliziraju, kao što su nesigurnost i strah.

Postati velik

Psihološka zrelost je sposobnost da mislimo u skladu sa svojim načelima, vodeći računa i o našim osjećajima.

Psihološka nezrelost je kad dopustimo da nas odvuče trenutak i osjećaj, gubeći iz vida opću sliku.

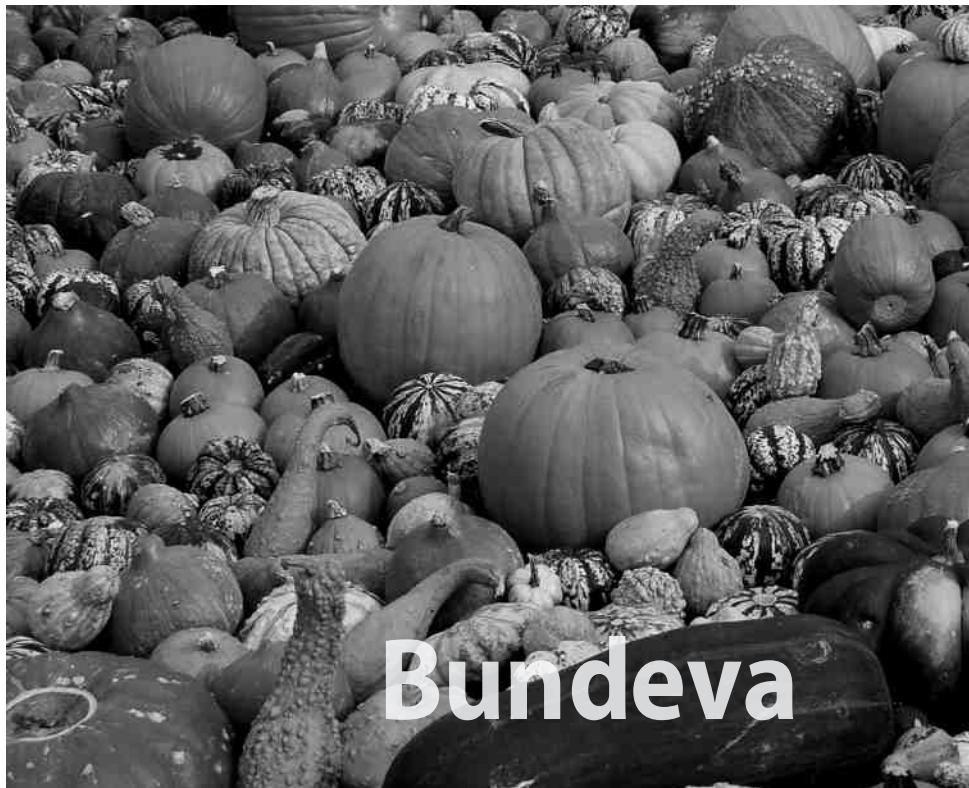
Potrebno je imati u vidu da kada bez razumskog opravdanja misao i znanje žrtvujemo osjećajima, rezultat je često katastrofalan. Time dovodimo u pitanje poštivanje sebe i padamo u depresiju, uz stalno stanje oklijevanja i ovisnosti.

Samo kroz racio-

Sve to ne znači da ćemo postati roboti ili hladne osobe, nego ćemo jednostavno biti svjesni da su osjećaji dio šire perspektive života, koju karakteriziraju naša životna načela i moralne vrednote.

Poštujući svoja uvjerenja i potvrđujući svoja načela u dijalogu s drugima, otkrit ćeš da ćeš malo po malo postati sposoban upravljati samim sobom i drugi će te početi poštovati po onome što jesi, a ne po broju djevojaka s kojima hodaš.

E. Aceti

Bundeva

Mirjana
Grga,
dr med.

Bundeva je biljka podrijetlom iz Meksika, a kako je nekada bila hrana za siromašne, mnogo je vremena njezina prava kulinarska vrijednost bila zanemarena. Spomenemo li je, prva pomisao je da je to namirnica ponajprije za stočnu, a ne ljudsku prehranu. No danas je s pravom ova namirnica sve više na našim stolovima jer se od nje pripremaju vrlo ukusna, zanimljiva i nutritivno bogata jela. Danas je poznato više od 800 raznovrsnih bundeve, a najrašireniji uzgoj i upotreba je tikvica.

Bundeva je sa svojim "bučastim" okruglim mesnatim plodom, intenzivne narančaste boje i okružena velikim zelenim listovima pravi simbol obilja koje nam donosi jesen.

Niske je kalorijske vrijednosti

(100 grama bundeve sadrži 28 kalorija), te je pogodna za sve one koji muku muče s viškom kilograma. Zbog svoje lake probavlјivosti dobra je i za osobe koje imaju želučane i crijevne tegobe kao i za dijabetičare. Izuzetno je bogata mineralima i vitaminima. Tu je kalij, dobar za srce, kalcij za očuvanje kostiju, željezo za krv, mangan potreban za hrskavicu i kožu. Uz njih bundeva još posjeduje i B vitamine važne za živce i energiju te C i E vitamin. Valja spomenuti i beta karoten-narančasti pigment koji se u našem organizmu pretvara u vitamin A i služi kao antioksidans.

Bundeva nam ne poklanja samo svoje ukusno meso nego i svoje zdrave sjemenke (koštice) koje imaju deset puta veću hranjivu vrijednost od ostatka

ploda. Bjelančevina u njima ima više no u prosječnom mesnom odresku. Šaka bučinih sjemenki zadovoljava pola dnevnih potreba za aminokiselinama, a uz laneno sjeme, u biljnom svijetu su najbolji izvor omega-3 masnih kiselina.

Kada očistimo bundevu, sjemenke treba oprati i osušiti te spremiti na suho i hladno mjesto. Ljuska se guli neposredno prije upotrebe, ali treba paziti da se ne skine sivozelena pokožica u kojoj se nalaze najhranjiviji sastojci. Sjemenke možemo zapeći u pećnici i time zamijeniti skupe (kalorične) "grickalice".

Bučino ulje je tamne zelenosmeđe boje, može se pohvaliti bogatstvom esencijalnih masnih kiselina, vitaminima i mineralima. Lecitin u njemu pomaže

riznica vitamina i minerala

kod arterioskleroze kao i u sniženju kolesterola. Izvrsno je za salate (osobito za grah salatu), a u nas se nažlost malo proizvodi i nije popularno zbog karakterističnog mirisa i okusa koji mnogi ne podnose.

Koštice i ulje se upotrebljavaju kod problema sa mokraćnim mjehurom, bubrežima i prostate.

Bundeva se može jesti kuhanu (u raznim juhama i varivima), pečena (sama ili u kombinacijama) te kao dodatak (nadjev) raznim kolačima, pitama, saviačama. Bundeva ne zna za granice okusa: od juhe do deserata, od slanih delicija do slatkih kolača, bundeva će jednostavno priхватiti svaku kombinaciju, i uvijek će ponovno oduševiti svojim okusom.

I KAMEN RAZMIŠLJA

clarté – umjetnici u dijalogu

"Umjetnost je znati pretočiti u sliku, skulpturu, arhitekturu, u glazbu... nešto od onoga što u duši ne umire."

Chiara Lubich

Mreža umjetnika *Clarté* okuplja umjetnike cijelog svijeta koji se propitkuju o smislu svoga djelovanja i izražavaju svoju potrebu da vitalni dijalog koji nastaje iz duhovnosti jedinstva postane misao. Predstavljeni su u međunarodnom umjetničkom odboru koji ima sjedište u Rimu. Godine 2005. glazbenici raznih glazbenih žanrova osnivaju *One-beat*, počevši tako istraživački rad o glazbenoj estetici i praksi.

Clarté potiče na stvaranje umjetnosti koja će iznova otkriti svoj društveni poziv, koja će doista biti "narodna", koja će uzdizati mnoge, koja će biti prava rekreacija za onoga tko joj pristupi, koja će proširiti dušu na otajstvo ljepote, koja će stimulirati njezinu misao, proroštvo, koja će doprinijeti velikom izazovu budućnosti – jedinstvu naroda i kultura.

Clarté nastaje nakon međunarodnog susreta Bog Ljepota i Pokret fokolara koji se održao u Centru marijapoli u Castel Gandolfu 1999. godine. Godine 2002. *Clarté* priređuje prve susrete-škole o odnosu umjetničkog rada i duhovnosti jedinstva. Slijedili su godišnji susreti za mlade iz raznih zemalja na temu umjetničkog poziva.

Povijest *Clarté* ima svoje kori-jene u najsnažnijim razdobljima života Chiare Lubich još na počecima Pokreta. Oko 1955. godine ona je klicala: "... Vikati životom, riječima, umjetnošću da je Bog ljepota, a ne samo istina i dobrota: to je uvijek bio žar Pokreta od samih početaka".

Nekoliko godina kasnije otvara se umjetnički centar posvećen Beatu Angelicu, kako bi se okupili umjetnici Pokreta i produbili svoju aktivnost u svjetlu karizme jedinstva.

Još šezdesetih godina Chiara piše meditaciju nadahnutu na Michelangelovom kipu *Pietà*. Taj zapis ostaje jedan od temeljnih tekstova na kojima se temelji misao umjetnika Pokreta fokolara.

Evo jednog ulomka:

"...Umjetnost je znati pretočiti u sliku, skulpturu, arhitekturu, u glazbu... nešto od onoga što u duši ne umire. Umjetničko djelo po tome postaje vječno, pa iako godine, moda i metode prolaze, iako tehnika napreduje a otkrića se umnažaju, to djelo ostaje jer ima pečat besmrtnosti, božanskoga... Dovoljno je da umjetnik pretoči u djelo svoju dušu, a duša umjetnika uvijek je besmrtna pa bio on i nevjernik ili ateist. Duša je besmrtna jer je jedna.

Misljam da je upravo u tome prvi razlog umjetničkog djela. Ako je sadržaj filozofije istina, sadržaj je umjetnosti lijepo. A

lijepo je sklad, a sklad znači najviše jedinstvo. A tko će znati skladno složiti boje ili dijelove slike ako ne duša umjetnika koja je jedno na slicu jedinstva Božjega koji ju je stvorio? Upravo ljudsku dušu, odraz neba, umjetnik pretače u djelu." Zatim nastavlja čudesnom logikom: "Umjetnik je možda najbliži svecu. Jer, ako je svetac ono čudo koje zna darivati Boga svijetu, umjetnik na neki način daruje najljepše stvorene zemlje: ljudsku dušu."

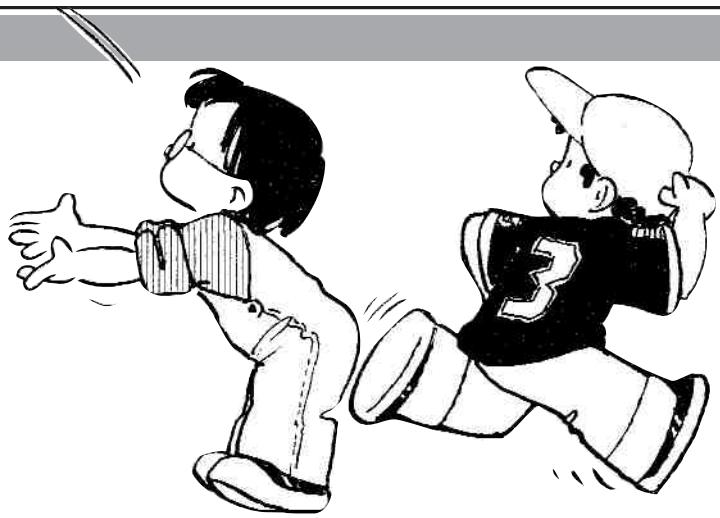
Godine 1965. u Loppianu nastaje Centar Ave, gdje nekoliko slikarica, kiparica i arhitekata rade zajedno stvarajući brojna monumentalna djela u mnogim dijelovima svijeta, među njima i crkvu u Loppianu posvećenu Bogorodici. Godine 1966. takoder u Loppianu započinje glazbena i koncertna aktivnost dviju skupina koje će s vremenom postati poznate u čitavom svijetu – Gen Rosso i Gen Verde.

Prvi kongresi za umjetnike održani su 1977. i 1978. godine u pravim teatrima u Rimu. Od tada su se umjetnici pripadnici Pokreta fokolara već prošireni po čitavom svijetu opredijeli za samostalan rad ili u manjim prigodno stvorenim skupinama. Kongres održan 1999. ponovno će ih povezati, da bi se potom umnožile razne inicijative svih vrsta i sadržaja u raznim zemljama svijeta, koje više nije moguće ni nabrojiti.

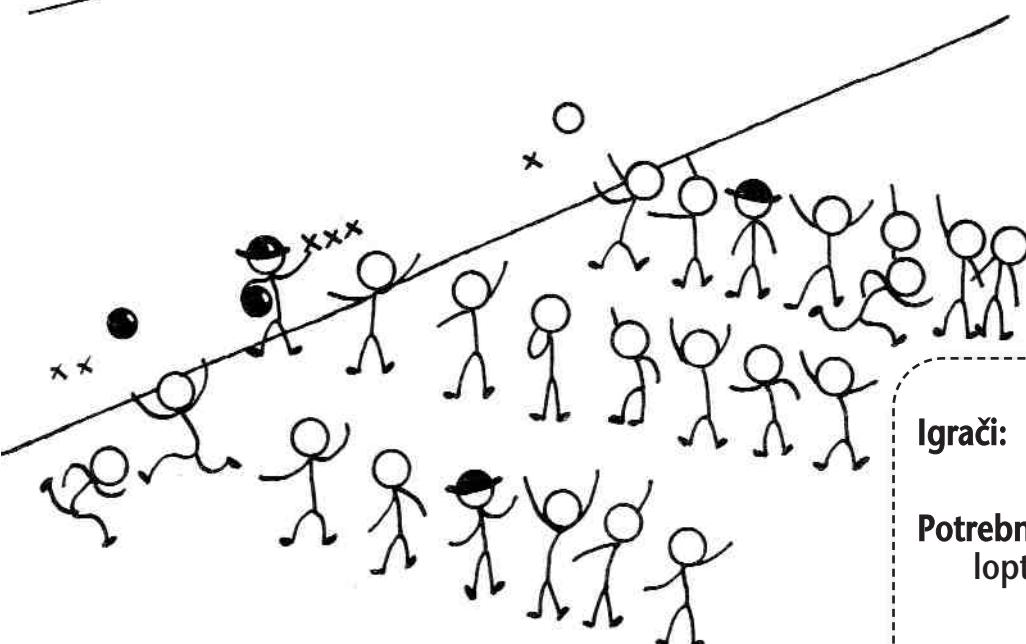
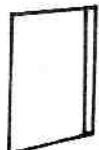
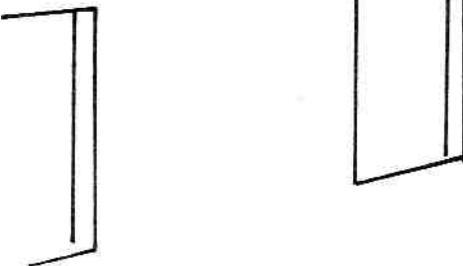
Loptom u zid

Opis:

- Sastave se ekipe od po 8 igrača i postave se u red ispred zida
- Svakoj ekipi se predaje 1 lopta (može biti i teniska)
- Na čelu ekipe стоји kapetan koji za znak raspoznavanja ima kapu (ili maramu oko glave)
- Na znak za početak kapetan svake ekipe udara loptom u zid i trči da zauzme posljednje mjesto u redu, dok drugi igrač uzima loptu u letu i opet je udara u zid
- Zatim drugi igrač udara loptom u zid, uzima je treći i tako dalje sve do posljednjega
- Kada kapetan opet dođe na čelo kolone s loptom u ruci, dobiva bod za svoju ekipu i crta križić na zid
- Pobjeđuje ekipa koja prva dođe do 10 bodova

- Ako lopta padne, poništava se taj krug, a kapetan treba pokupiti loptu i krenuti ispočetka

Igrači:

16-160

Potrebno je:

loptice za tenis (ili obične lopte)
za svaku ekipu

Igra:

Igra se pred ravnim zidom bez prozora

KNJIGA ZA BOŽIĆNI POKLON!

